

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

MÜDÜRLERİN OKULLARDAKİ REHBERLİK
UYGULAMALARINA YÖNELİK LİDERLİĞİ İLE
REHBERLİK UYGULAMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice ÇİLEKAR

İstanbul
Aralık/2014

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

MÜDÜRLERİN OKULLARDAKİ REHBERLİK
UYGULAMALARINA YÖNELİK LİDERLİĞİ İLE
REHBERLİK UYGULAMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice ÇİLEKAR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

İstanbul
Aralık/2014

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM (Danışman)

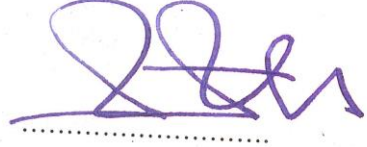
Üye Yrd. Doç. Dr. Latife ÇİMEN

Üye Yrd. Doç. Dr. M. Zeki ILGAR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Bülent ARI

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı, okul müdürlerinin okulda gösterdikleri liderlik stilleri ile okul rehberlik uygulamaları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Okul müdürlerinin göstermiş oldukları liderlik davranışlarının rehberlik uygulamalarına etkililiği araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda, okul rehberlik uygulamalarının etkililiğinin artırabilmesi için okul müdürlerinin liderlik davranışlarında meydana gelmesi gereken değişimler ortaya konulmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçların, M.E.B tarafından okul yöneticilerine uygulanan hizmet içi eğitimlerde faydalanılabileceği ve ayrıca üniversitelerin ilgili bölümlerinin ders programlarının hazırlanmasında bu araştırmanın yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın ortaya konmasında, yürütülmesinde desteğini, ilgisini ve sevgisini benden esirgemeyen, üniversite yıllarından bugünlere kadar olan eğitim hayatımda çok değerli bir yere sahip olan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM'A teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Ayrıca beni bu günlere getiren, eğitim gönüllüsü, canım annem Nazik CANRUH ve canım babam Yüksel CANRUH'a, yardımları ve sevgisiyle yanımda olan ablam İrem ERÇETİN'e, özellikle de her zaman sabrını, desteğini ve sevgisini benden esirgemeyen sevgili eşim Dinçer ÇİLEKAR'a teşekkür ederim.

Hatice ÇİLEKAR

İstanbul/2014

ÖZET

MÜDÜRLERİN OKULLARDAKİ REHBERLİK UYGULAMALARINA YÖNELİK LİDERLİĞİ İLE REHBERLİK UYGULAMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu araştırmanın amacı; ilkokullarda görev yapan okul müdürlerinin, okul rehberlik uygulamalarına ilişkin sınıf rehber öğretmenlerine hangi düzeyde liderlik yaptığının belirlenmesidir.

Bu çalışmanın evrenini, 2013-2014 yılında İstanbul il Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Küçükçekmece ilçesindeki okullarda çalışan 1580 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma, ilkokul kademesi kriter alınarak random olarak seçilen 15 okul ve 211 sınıf öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Veriler 'Kişisel Bilgi Formu', 'Rehberlik Uygulamaları Ölçeği' ve 'Okul Müdürünün Liderliğinin Rehberlik Uygulamalarına Etkililiği Ölçeği' ile toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS 15.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada; dağılımları belirlemek amacıyla; yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Rehberlik uygulamaları ve okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin verilen ikili değişkenlerde t- Testi, ikiden fazla olduğunda tek yönlü varyans analizi (ANOVA), hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için post-hoc Scheffe testi uygulanmıştır. Okul müdürlerinin liderlik uygulamaları ile öğretmenlerin rehberlik uygulamaları arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Rehberlik uygulamalarının yordanmasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenler, rehberlik uygulamalarında kendilerini yeterli düzeyde görmektedir.
- Öğretmenler, okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına ilişkin liderliğini yeterli düzeyde görmektedir.
- Okul müdürlerinin liderlik uygulamaları ile öğretmenlerinin sınıf rehberlik uygulamaları arasında pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarında göstermiş olduğu liderlik, öğretmenlerin rehberlik uygulamalarındaki başarılarının olumlu yönde artmasına neden olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Okul Yöneticisi, Rehberlik Uygulamaları, Sınıf ğretmeni.

ABSTRACT

THIS PAPER AIMS TO DETERMINE TO WHAT LEVEL THE ELEMENTARY LEAD THE GUIDANCE TEACHERS IN SCHOOL GUIDANCE IMPLEMENTATIONS.

The relation between counselling-oriented leadership of primary school principals and the schools' counselling practices.

The universe of this research is consist of 1580 primary school teachers working in the schools under the charge of İstanbul Office of Public Education in Küçükçekmece, a province of İstanbul in 2013-2014. The research has been conducted on 15 schools and 211 primary school teachers selected at random on the basis of educational cycles.

The data has been collected using Personel Information Forms, Scales of counselling Practices and Efficacy Scales of the school principal's leadership on counselling practices. The collected data has been analysed using SPSS 15.0 program . In this research, percentages, frequencies, arithmetic average, standard deviation values have been calculated to determine the distribution. T-test was used for analyzing the relationship between two variables concerning guidance implementations and leadership implementations of school principals, one-way analysis of variance (ANOVA) was used for analyzing more than two variables, and post-hoc Scheffe test was used for determining the groups having difference. So as to establish the relation between leadership of school principals and counselling practices of teachers, Pearson correlation quotient has been calculated. Simple linear regression analysis was done to predict the counselling practices. The findings are as follows:

- Teachers consider themselves sufficient for guidance implementations.
- Teachers also consider the leadership of the school principals sufficient for guidance implementations.
- Positive, competent and statistically meaningful relation was found between leadership practices of school principals and classroom counselling practices of teachers.

- It was determined that the leadership performed by school principals in terms of counselling implementations provides a positive increase in the possibility of teachers' practice of counselling.

KEY WORDS: Leadership, School Principal, Counselling Practices, The Class Teacher

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖNSÖZ.....	İ
ÖZET.....	İi
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem.....	4
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Eğitim.....	6
2.1.1. Eğitim Programı.....	7
2.1.2. Eğitimde Rehberlik.....	9
2.2. Eğitimin Amaçları ve İşlevleri.....	10
2.3. Rehberliğin Türleri.....	12
2.3.1. Eğitsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma.....	12
2.3.2. Mesleki Rehberlik ve Psikolojik Danışma.....	13
2.3.3. Kişisel Rehberlik ve Psikolojik Danışma.....	14
2.4. İlköğretimde Rehberlik.....	14

2.4.1. İlköğretimde Rehberliğin Amaçları ve İşlevleri.....	15
2.4.2. İlköğretimde Rehberlik Hizmetlerinin Gerekçeleri ve Önemi.....	17
2.4.3. Okul müdürünün Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Görevleri.....	18
2.4.4. Okul Müdür Yardımcılarının Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Görevleri.....	21
2.4.5. Okul Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Görevleri.....	21
2.4.6. İlköğretim Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Görevleri.....	23
2.5.Yönetim.....	26
2.5.1. Etkili Okul Yönetimi.....	26
2.5.2. Eğitim Sistemi İçinde Okul Yöneticilerinin Görevleri.....	28
2.5.3. Rehberliğin Yönetime Katkısı.....	29
2.6. Liderlik.....	29
2.6.1. Liderlik ve Yöneticilik.....	33
2.6.2. Liderlik Stilleri.....	35
2.6.2.1. Dönüşümcü Liderlik.....	35
2.6.2.2. Etkileşimci Liderlik.....	37
2.7. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları İle Okullardaki Rehberlik Uygulamaları Arasındaki İlişki.....	38

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	39
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	39
3.3. Verileri Toplama Araçları.....	40
3.3.1. Öğretmen Kişisel Bilgi Formu.....	40
3.3.2. Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Uygulamaları Anketi.....	40

3.3.3. Okul Müdürlerinin Liderliğinin Rehberlik Uygulamalarına Etkililiği Ölçeği.....	42
3.4. Veri Toplama Süreci.....	44
3.5. Verilerin Analizi.....	44

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Kişisel Bilgilere Ait Bulgular.....	46
4.2. Alt Problemlere ilişkin Bulgular ve Yorumlar.....	50
4.2.1. Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	50
4.2.2. Okul Müdürünün Rehberlik Uygulamalarına Yönelik Liderlik Düzeyi.....	53
4.2.3. Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	55
4.2.4. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	65
4.2.5. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları İle Öğretmenlerin Rehberlik Uygulamaları Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	72
4.2.6. Liderlik Uygulamalarının Rehberlik Uygulamalarını Yordamasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	73

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	74
5.1.1. Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Uygulamalarına İlişkin Sonuçlar..	74
5.1.2. Okul Müdürünün Liderliğinin Rehberlik Uygulamalarına Etkisine	

İlişkin Sonuçlar.....	76
5.2. Tartışma.....	78
5.3. Öneriler.....	81
KAYNAKLAR.....	82
EKLER.....	91
ÖZGEÇMİŞ.....	95

ŞEKİLLER LİSTESİ (LIST OF FIGURES)

SAYFA NO

Şekil 1.Liderlik.....	32
-----------------------	----

TABLolar LİSTESİ (LIST OF TABLES)

SAYFA NO

Tablo 2.1 Liderlik ve Yöneticilik Özelliklerinin Farkları.....	34
Tablo 3.2 Güvenirlilik Analiz Sonuçları.....	43
Tablo 4.1 Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	46
Tablo 4.2 Öğretmenlerin Yaşlarına Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	47
Tablo 4.3 Öğretmenlerin Sınıf Öğretmeni Olduğu Sınıf Düzeyine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	47
Tablo 4.4 Sınıf Mevcudlarına Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	48
Tablo 4.5 Öğretmenlerin Mesleki Deneyimlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	48
Tablo 4.6 Öğretmenlerin Mezun Olduğu Eğitim Kurumuna Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	49
Tablo 4.7 Okullarda Rehberlik Servisinin Bulunmasına Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	49
...	
Tablo 4.8 Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamaları Düzeyi.....	50
Tablo 4.9 Okul Müdürünün Liderliğinin Rehberlik Uygulamalarına Yönelik	

Liderlik Düzeyi.....	53
Tablo 4.10 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan t-Testi.....	55
Tablo 4.11 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	56
Tablo 4.12 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	57
Tablo 4.13 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Değişkenine İlişkin Scheffe Testi.....	58
Tablo 4.14 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	59
Tablo 4.15 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Mevcuduna İlişkin Scheffe Testi.....	60
Tablo 4.16 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	61
Tablo 4.17 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Mesleki Deneyime İlişkin Scheffe Testi.....	62
Tablo 4.18 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Mezun Olunan Eğitim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	63
Tablo 4.19 Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okul Rehberlik Servisinin Olup Olmamasına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	64
Tablo 4.20 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Cinsiyet	

Değişkenine Göre Yapılan t-Testi.....	65
Tablo 4.21 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	66
Tablo 4.22 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	67
Tablo 4.23 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Sınıf Mevcuduna Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	68
Tablo 4.24 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	69
Tablo 4.25 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Mezun Olunan Eğitim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA).....	70
Tablo 4.26 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Okul Rehberlik Servisinin Olup Olmamasına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	71
.	
Tablo 4.27 Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları ile Öğretmenlerin Rehberlik Uygulamaları Arasındaki Korelasyon (Pearson Correlation).....	72
Tablo 4.28 Rehberlik Uygulamalarının Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi.....	73
.	

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ortaya konmuştur. Ayrıca önemli terimler ve kavramlara, tanımlar kısmında yer verilmiştir.

1.1. Problem

Toplumların değişmesinde ve gelişmesinde eğitimin rolü tartışmasız olarak çok fazladır. Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi eğitime verdiği önemle doğru orantılıdır. Ülkeler arasındaki sosyo-ekonomik, siyasal ve kültürel bakımdan farklılaşmalarının nedenlerinin en önemlilerinden biri eğitime verdikleri önem derecesinin farklı olmasıdır. Bir ülkede verilen eğitimin kalitesi ne kadar yüksekse ülke kalkınmasının da o derecede yüksek olduğunu bu konuda yapılan çalışmalar göstermektedir (Şahin, 1997).

Türkiye gelişmekte olan bir ülke olduğundan eğitim sisteminde de sıklıkla değişiklikler ve gelişmeler olmaktadır. Bu değişikliklere yakın zamandaki örneklerden biri de 2012- 2013 eğitim öğretim yılı başında yapılan 4+4+4 eğitim sistemine geçiş olmuştur. Bu geçiş sürecinde öğrenciler daha küçük yaşta okula başlamışlar ve uyum sürecinden geçmişlerdir. Eğitim ortamında bunun gibi değişim ve gelişmeleri sağlamak ve ihtiyaçları karşılayabilmek için rehberlik faaliyetlerine daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. İlkokul dönemi öğrencileri (6-10 yaş) bedenen ve ruhen çok hızlı gelişim gösterdikleri ve okul uyum çağında oldukları için rehberlik hizmetlerine en çok ihtiyaç duydukları dönemlerinden birini ilkokul çağında yaşarlar.

Eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesine yardımcı olan ve eğitimi tamamlayan uygulamalarından biri de rehberlik uygulamalarıdır. Eğitim sürecinde öğrenciler, kendilerini tanımada, kendilerindeki potansiyelleri kullanmada, karşılaştıkları sorunları çözmeye, gelecekteki meslek seçimini yapmada rehberlik hizmetlerinin yardımına ihtiyaç duyarlar. Türkiye’de ilköğretim seviyesindeki öğrencilerin rehberlik ihtiyaçları 1990’lı yıllarda görülmeye başlanmıştır. Öğretmenler, öğrenciler ve veliler tarafından gelen rehberlik uygulamalarına duyulan beklentiler, rehberlik uygulamalarındaki ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.

Aynı amaca ulaşmak için bir arada olan bireyler kendilerini yönetecek ve yönlendirecek liderlere ihtiyaç duyarlar. Toplulukların olduğu her yerde liderler vardır. Lider ulaşmak istenen amaç için izleyicilerin yolunu açar. Liderin davranışı astın motivasyonunu zenginleştirir ve iş tatminini artırır. Liderin astlar tarafından kabul edilmesini de sağlar. Liderler tarafından ulaşmak istenen amaçları gerçekleştirmek, başarılı, etkili ve etken olmak için aralarında iş bölümü yapmak gereklidir (Ceylan, 1997). Bir yönetici tarafından seçilen liderlik tarzı veya yöntemi, o kimsenin lider olarak etkinliğini önemli ölçüde etkiler. Uygun bir liderlik tarzının seçimi ve bunun yanında uygun motivasyon tekniklerinin kullanılması, hem bireysel hem de örgütsel amaçların başarılmasını sağlar (Balçık, 2000).

Eğitim ve öğretim faaliyetleri gerçekleşmesi için yönetim görevlerini yerine getiren okul yöneticileri, kendilerine verilen yetkileri kullanırlar. Okul müdürleri yönetim görevlerini yerine getirirken, sergiledikleri liderliğin başarılı bir yönetim sergilemelerinde önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Okul müdürlerinin mesleki kriterlerinin yanında, bilgi ve becerilerinin bulunması okul yönetiminin başarısında etkili bir faktördür. Yönetimdeki başarının okul rehberlik uygulamalarını da etkilediği görülmektedir. İlkokullarda görev yapan müdürlerin rehberlik hizmetleriyle ilgili bilgi, görgü, deneyim ve uygulama yetersizlikleri, rehberlik uygulamalarını da etkilediği düşünülmektedir.

Türkiye’de görev yapan okul yöneticilerinin, okullarda gerçekleştirilen rehberlik uygulamalarıyla ilgili sınıf rehber öğretmenlerine yönelik liderliğine ilişkin yapılan literatür taramasında doğrudan ve yeterince çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple bu araştırmanın problemi “ İlkokul müdürlerinin okullardaki rehberlik uygulamalarına

yönelik liderliği ile okul rehberlik uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? ” şeklinde belirlenmiştir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı; ilkokullarda görev yapan okul müdürlerinin, okul rehberlik uygulamalarına ilişkin sınıf rehber öğretmenlerine hangi düzeyde liderlik yaptığının belirlenmesidir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları ne düzeydedir?
2. Okul müdürleri hangi düzeyde liderlik sergilemektedir?
3. Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında;
 - i. Cinsiyetlerine,
 - ii. Yaşlarına,
 - iii. Okuttukları sınıflara,
 - iv. Sınıf mevcuduna,
 - v. Mesleki deneyime,
 - vi. Mezun olunan eğitim kurumuna,
 - vii. Okulda rehberlik servisinin olup olmamasına göre anlamlı farklılık var mıdır?
4. Sınıf rehber öğretmenlerinin, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında;
 - i. Cinsiyetlerine,
 - ii. Yaşlarına,
 - iii. Okuttukları sınıflara,
 - iv. Sınıf mevcuduna,
 - v. Mesleki deneyime,
 - vi. Mezun olunan eğitim kurumuna,
 - vii. Okulda rehberlik servisinin olup olmamasına göre anlamlı farklılık var mıdır?
5. Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin liderlik uygulamaları ile öğretmenlerin rehberlik uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

6. Okul müdürlerinin liderlik uygulamaları, öğretmenlerin rehberlik uygulamalarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

1.3. Araştırmanın nemi

Eğitimde verimliliği ve etkililiği arttırmak için eğitim çalışanlarının ilgi ve isteklerini bilmek, tepkilerini ölçmek ve beklentilerini değerlendirmek gerekir. Bu amaçla okullardaki rehberlik uygulamalarının etkililiği ve okul müdürlerinin bu uygulamalara ilişkin gösterdiği liderlik ilişkisi incelenmiştir. İlkokullarda görev yapan müdür, rehber ğretmen ve sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik çalışmalarında aydınlatıcı bilgi sunması bakımından bu çalışma önem kazanmaktadır. Okul müdürlerinin görevlerini yerine getirirken gösterdikleri liderlik stilleri ve rehberlik uygulamaları arasındaki ilişki, ilköğretim kurumlarına müdür yetiştirilmesi sırasında göz önünde bulundurularak bu bulguların daha etkin olarak kullanılması sağlanabilir.

Bu araştırmayla Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim veren kurumların, okul müdürlerinin liderlik stillerinin rehberlik uygulamaları üstündeki etkisine dikkatlerinin çekilebilmesi ve mevcut müdürlere ve adaylara bu konuyu içerecek biçimde programlanmış eğitimin verilmesi beklenmektedir.

Bu alışma ile bu alanda daha önce yapılmış araştırmalara katkı sağlanmaya çalışılıp, diğer çalışmalara ışık tutarak bundan sonraki çalışmaların daha ileriye götürülmesinde bir basamak olacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar, onların görüşlerini tam olarak yansıtmaktadır.
- Öğretmenler, cevapladıkları lme araçlarını doğru ve samimi bir şekilde cevaplamışlardır.

- Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşleri, var olan durumu yansıtmaktadır.

1.4.1. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesine bağlı resmi ilkokullarda görev yapan 420 sınıf öğretmeni ile sınırlı tutulmuştur. Bu araştırma devlet okullarında yapılmış ve özel okullar kapsam dışı bırakılmıştır.

1.5. Tanımlar

İlkokul: Milli eğitim bakanlığına bağlı 6-10 yaş grubuna eğitim verilen resmi okuldur. Bu çalışmada ilkokul kavramı, Küçükçekmece'deki ilkokulları tanımlamaktadır.

Sınıf Rehber Öğretmeni: Rehberlik hizmetlerinin etkili ve verimli olabilmesi için, görev ve sorumlulukları çerçevesinde rehberlik çalışmalarını yürüten kişi. Sınıf rehber öğretmeni kavramı bu çalışmada Küçükçekmece İlçesinde çalışan sınıf rehber öğretmenlerini tanımlamaktadır.

Yönetici: Başkaları adına çalışan önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmak için çaba harcayan, işleri planlayan uygulatan ve sonuçları denetleyen kişi (Sabuncuoğlu-Tüz, 2001). Bu çalışmadaki yönetici kavramı, Küçükçekmece'deki ilkokullarda görev yapan müdürleri tanımlamaktadır.

Lider: Bir grup insanı belirli amaçlar etrafında toplayabilme ve bu amaçları gerçekleştirmek için onları harekete geçirme yetenek ve bilgilerinin toplamıdır (Eren, 1993).

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Eğitim

Eğitim, kişinin doğduğu andan ölene kadar olan yaşantısında devam eden kişide belirli gelişmeler sağlamaya çalışılan, düşünülmüş ve planlanmış etkinlikler olarak düşünülebilir. Kişinin yaşadığı toplum içerisinde yönelimlerini ve davranışlarını değiştirdiği, sosyal çevreye uyum sağlayarak bunu başardığı çalışmalar eğitim olarak tanımlanabilir.

“Eğitim, insanların davranışlarını, önceden saptanmış belli amaçlara göre değiştirmeye ve belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkinliklerdir” (Fidan ve Erden,1995; Bilen 1996; Başaran, 1989).

“Eğitim, kişinin kendini tanımasına yardım eden, yaratılışını koruyan, onu geleceğe hazırlayan, sosyal uyum içinde yaşamasına zemin oluşturan çalışmalar bütünüdür” (Çağlayan, 2002).

“Eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma sürecidir”(Sönmez, 1999).

Eğitim adına yapılan bu tanımlamaları göz önüne alarak eğitim, en bilindik tanımıyla bireyde kendi yaşantıları yoluyla, kasıtlı bir şekilde istendik davranışları meydana getirme sürecidir. Kişinin hayatı boyunca edindiği sosyal çevresi vardır ve bu çevre içerisinde bilinç düzeyi geliştikçe aktifleşen bir birey olur. Edindiği tecrübeler ve

yaşadıkları sonucunda istekli olarak davranış değişikliğine gider. Bu değişim de apaçık eğitimin ortaya çıkışının göstergesidir. Tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi genel olarak eğitim bir süreç ve bu süreç sonucunda elde edilen ürünlerden oluşmuş bir örüntüdür (Aydın, 2007). Eğitim ister gelişigüzel olarak yaşam alanında yapılsın, isterse kasıtlı olarak okulda yapılsın, istendik davranış değişikliklerini içerir. Davranış değişikliğinin sağlanabilmesi planlı uygulamaların olmasına bağlıdır. Okullarda bu planlı uygulamaları sağlayan temel araç ise eğitim programlarıdır.

2.1.1. Eğitim Programı

Eğitim etkinlikleri gerçekleştirilirken kişiye belirli gelişmeleri sağlamak amacıyla yapılan çalışmalar bir düzen içerisinde uygulanıp kişide istenilen gelişmeler sağlanmaya çalışılır. Etkinliklerin kişiye kazandırılmak istenilen davranışlar doğrultusunda düzenlenip planlanması sonucunda oluşan program, eğitim programı olarak tanımlanabilir.

“ Eğitim programı, bireyde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla yapılan tüm etkinlikleri gösteren plandır” (Erden, 1995).

Eğitim programının, istendik davranış değişikliği meydana getirme amacı programın hedef ögesini işaret etmektedir. Hedef boyutuna ulaşılmaya çalışılırken planlanan eğitim etkinlikleri için kısıtlı bir sürenin söz konusu olması sebebiyle eğitimle kazandırılmak istenilen özellikler arasında en önemli sayılanlar belirlenerek uygun yöntemlerle öğrenciye kazandırılmaya çalışılmalıdır. Hedefler, öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen, kişiye kazandırılmak üzere karşılaştırılan istendik özelliklerdir (Demirel, 2005; Sönmez, 2005, s.19).

İlk olarak programın hedefleri belirlenir, sonraki aşamada ise içerik belirleme aşaması vardır. Varış (1988) içerik seçiminde dikkat edilmesi gereken ölçütleri şöyle sıralamıştır:

- Toplumsal fayda,
- Bireysel fayda,
- Öğrenme ve öğretim,
- Bilgi yapısında içeriğin işgal ettiği yer.

İçerik belirlendikten sonraki aşama, program geliştirmenin süreç boyutunu oluşturan öğretim etkinliklerini yani eğitim durumlarını (öğrenme yaşantıları) düzenleme aşamasıdır. Programın merkezine öğrencileri olacak şekilde hedeflerle uyumlu öğretim etkinlikleri ve buna uygun öğrenme etkinlikleri düzenlenmelidir. Bu etkinlikler uygulanırken bireyi etkileyen dış şartlar öğrenme yaşantılarını oluşturmaktadır. Öğrenme yaşantılarının bir düzene göre sıralandırılması gerekmektedir. Demirel (2005)'e göre bu düzenin sıralanması şöyledir:

- Giriş ya da hazırlık etkinlikleri: Öğrenme yaşantıları düzenlenirken bireyin dersin ya da ünitenin sonunda hangi davranışları kazanacağını bilmesi oldukça önemlidir. Yani birey hedeften haberdar olmalıdır. Birey hedef-içerik ilişkisini kurabilmeli bu sayede dersle ilgili bilgileri almaya hazır hale gelmiş olmalıdır. Bu aşamada bireyden hazırlık sorularına cevap vermesi ve hazır bulunuşluğunu tamamlamış olması beklenir.
- Gelişme etkinlikleri: Giriş etkinliklerini gerçekleştiren birey, yeni bilgi ve becerileri almaya hazırdır. Temalar işlenirken yapılması planlanan etkinlikler, program hazırlama aşamasında program geliştirme çalışma grubu tarafından ayrıntılı olarak planlanmalıdır.
- Sonuç etkinlikleri: Bir ders ya da ünite işlendikten sonra yapılması planlanan etkinlikler yer almaktadır.

Eğitim programının son ögesi değerlendirme durumudur. Öğrencilerin hedeflere ulaşmış ulaşmadıkları çeşitli ölçme araçları ile saptanır. Elde edilen sonuçlar, öğrencilere hedeflere ulaşma dereceleri, öğretmenlere ise gerçekleştirdikleri öğretim faaliyetlerinin etkililiği hakkında bilgi verir (Erden, 1995).

2.1.2. Eğitimde Rehberlik

Eğitimin içerisinde rehberliğin önemli bir yer tuttuğu çeşitli çalışmalarda kanıtlanmıştır. Eğitim etkinlikleri gerçekleştirilirken rehberlik uygulamaları onlardan ayrı düşünülemez. Rehberlik eğitim sürecinin tamamlayıcı bir parçası olarak görülmüştür. Bu doğrultuda rehberliğin çeşitli tanımları yapılmıştır. Bu tanımlamalardan kabul gören birkaç tanım aşağıda verilmiştir:

“Rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini kendine uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımlardır” (Kepçeoğlu, 1999).

“Rehberlik bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek özünü gerçekleştirebilmesi için uzman kişilerce bireye yapılan sistematik ve profesyonel yardım sürecidir” (Kuzgun, 2000).

“Rehberlik bireyin en verimli şekilde gelişmesini ve doyum verici uyumlar sağlamanın gerekli olan tercihleri, yorumları, planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması, bu tercih ve kararları yürütmesi için bireye yapılan sistemli ve profesyonel yardımlardır” (Tan, 2000).

“Rehberlik, bireyin gelişimini sağlamaya yönelik, sistemli ve profesyonel yardım hizmetleridir” (Yeşilyaprak, 2003).

“Rehberlik, bireylerin kendilerini tanımlarına ve çevrelerine uyum sağlamalarına yardımcı olan, kişinin kendini gerçekleştirmesini amaçlayan, planlı ve uzmanlık gerektiren profesyonel yardım sürecidir” (Derelioğlu, 2008).

Bütün tanımlamaları göz önüne alarak rehberlik, uzman kişilerce, bireye kendini gerçekleştirmesi için uygun ortamlarda, gerekli bilgi ve beceriyi kazanması için yapılan yardım hizmetleridir şeklinde tanımlanabilir.

Eğitim ve rehberlik ikisi birden bir s¼reci içerir ve birey merkezlidir. Tanımlara ve ortak noktalara dikkat çekildiğinde rehberliğin eğitimi desteklediği, eğitimle aynı amaca hizmet ettiği g¼r¼lecektir.

Eğitim ile psikolojik danışma ve rehberlik arasındaki ilişkinin b¼t¼nl¼đ¼n¼ oluşturan ¼ alan aşağıdaki şekilde sınırlanmıştır (Kepçeoğlu, 1999).

- Y¼netim ve denetim ya da liderlik
- ¼đretim
- Psikolojik danışma rehberlik ve diğer ¼đrenci kişilik hizmetleri

2.2. Rehberliğin Amaçları ve İşlevleri

Kendisini tanıyan ve kendi bilgi, beceri, yeteneklerinin farkında olan bireyler yaşadıkları çevreye uyum sağlayıp sosyal çevresinde başarıya ulaşabilirler. Rehberliğin ulaşmak istediği amaç, bireylerin kendilerini tanıyıp, kendilerine g¼venip kendi ilerinde ve toplumda gelişmesine yardım etmek olarak d¼ř¼n¼lebilir.

Rehberlik hizmetlerinin amaı rehberlik y¼netmeliđinde bu şekilde belirtilmiştir: T¼rk Eğitim Sisteminin genel amaçları çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri temelde; ¼đrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim s¼recinden yetenek ve ¼zelliklerine g¼re en ¼st d¼zeyde yararlanmalarına ve gizilg¼lerini en uygun şekilde kullanmalarına ve geliştirmelerine y¼neliktir. ¼đrencilere y¼nelik olarak d¼zenlenen her t¼rl¼ rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bu amaçlar doğrultusunda verilir (MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Y¼netmeliđi, 2001).

Rehberliğin en genel amaı bireyin gelişim ve uyumuna yardım ederek kendini gerçekleştirmesini sağlamasıdır. Kendini gerçekleştirme, kendi yaşantısı doğrultusunda potansiyelini bilerek bu potansiyeli verimli olarak kullanıp, her y¼n¼yle uyum sağlamasını ifade etmektedir (şahin, 2008).

Rehberliğin temel ilkelerini aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Her birey yardıma ihtiyaç duyar, yardım almalıdır.
- Her bireyin doyurulması gereken ihtiyaçları vardır.
- Her bireyin büyüme, gelişme süreci içinde ihtiyaçlarını doyurma yollarını öğrenme zorunluluğu vardır. (Örneğin, çocukluk döneminde cinsiyetine uygun bir rolü öğrenme gibi)
- Rehberlik, bireyin kendi kendisini tanıması, kabullenmesi süreçlerini içerir. Planlı, programlı, örgütlenmiş bir biçimde ve profesyonel bir düzeyde rehberlik hizmeti sunulur.
- Rehberlik hizmetlerinde gizlilik ve gönüllülük esastır.
- Rehberlik sistematik olarak ve birinci derecede bireyin bireysel gelişmesi ile ilgilidir. Bireysel farklılıklara saygı esastır.
- Rehberlik ve psikolojik danışma kurucu, yapıcı bir süreç olarak bireyi başarıya götürür.
- Rehberlik, dıştan zorlamayla değil, iş birliğine dayalı olup bireyin kendi kendisini yönetmeye gittikçe daha çok yeterli olmasını sağlamayı içerir.
- Rehberlik, bireyin onur ve değerine ayrıca seçme hakkına temellendirilmiş olup bireyin bütününe ve tüm bireylere yöneliktir.
- Sürekli, eğitsel bir süreçtir.
- Uygulamalarda akılcı bir yol izlenir (Özoğlu,1982), (Şahin,2008).

Rehberliğin yapılan tanımlarından ve ilkelerinden yola çıkarak diyebiliriz ki, rehberliğin en önemli işlevleri kişinin kendisi ve çevresiyle ilgili bilgileri kavrayıp, doğru ve sağlıklı tercihler yapabilen bir birey olmasını sağlamasıdır. Rehberliğin amacı kişinin kendini tanıması, güçlerine güvenip, sosyal, kişisel, toplumsal gelişimini sağlamasına yardım etmektir.

2.3. Rehberliğin Türleri

Hayatın çeşitli alanlarında kullanılan rehberlik hizmetleri eğitim alanı dışında da önemsenmeye başlanmıştır. Rehberlik hizmetleri, her alanda kullanılıp önemsenmesiyle birlikte rehberlik, hitap ettiği kişiye, türe ve alana göre sınıflanmıştır (Ilgar, 2005: 28).

Genel anlamda rehberlik hizmetleri, kişiye ve ya gruba verilmesine, rehberlik hizmetinin verildiği alana ve rehberliğin fonksiyonuna göre sınıflandırılabilir. Kişi sayısına göre; bireysel psikolojik danışma ve rehberlik grupla psikolojik danışma ve rehberlik, eğitim düzeylerine göre; okul öncesinde ilköğretimde ortaöğretimde yükseköğretimde, işlevine göre; uyum sağlayıcı yöneltici ayarlayıcı şeklinde gruplandırılabilir. Problem alanına göre rehberlik üç ana bölüme ayrılabilir. Bilimsel inceleme açısından da sağladığı kolaylık nedeniyle rehberlik, hizmetin yöneldiği problem alanına göre "Eğitsel Rehberlik", "Mesleki Rehberlik" ve "Kişisel Rehberlik" olarak üçe ayrılmaktadır (Tan,2000: 104; Bakırcıoğlu, 2005: 65; Koç, 2008: 56; Kepçeoğlu, 1993: 67; Özoğlu, 1982: 105)

2.3.1. Eğitsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma

“ Bireyin eğitim yaşamındaki tüm sorunlarına ilişkin olarak verilen psikolojik yardımlar eğitsel rehberlik olarak adlandırılmaktadır “ (Koç, 2008: 55).

Eğitsel sorunlarla ilgili olarak eğitim sisteminde bireye veya bireylere sunulan tüm yardım etkinliklerine 'Eğitsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma' denir (Özoğlu, 1997: 94).

Rehberlik hizmetleri, kişinin kendini tanımasını, yeteneklerini, ihtiyaçlarını bilerek çevresindeki olanakları değerlendirip sağlıklı kararlar almasını sağlar. Eğitim kurumlarında uygulanan rehberlik hizmetlerinin birçoğu eğitsel rehberliktir. Eğitsel rehberlik, bireyin ilgi, yetenek ve başarıları doğrultusunda uygun programlara yönelmesine ve girmesine yardım etmektedir. Eğitsel rehberlik, öğrencinin okul seçme, okula ve okulun bulunduğu çevreye uyum sağlama, alan ve ders konularında sağlıklı tercihler yapma, verimli çalışma alışkanlıkları kazandırma, öğrenme güçlüklerinden kurtularak okulda başarılı olma, yeteneklerini geliştirme ve zamanı iyi kullanma gibi alanlarda yapılan yardımları içerir (İlgar,2002: 37).

2.3.2. Mesleki Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Bireyin pek çok meslek çeşidini tanıması, bireysel özelliklerine uygun meslekleri seçmesi, seçtiği mesleğe hazırlanması ve mesleki yönden gelişmesi amacıyla yürütülen hizmetlere mesleki rehberlik denir (MEB, 2006: 10).

Parsons (1909) tarafından ilk kez kullanılan mesleki rehberlik tanımı, bir meslek için hazırlanmada, mesleğe giriş yollarını araştırmada, mesleği seçmede, mesleğinde etkili ve başarılı olmada bireylere yönelik bir yardım süreci olarak kullanılmıştır (Kepçeoğlu, 1993: 57).

Bireyin yaşamı boyunca verdiği en önemli kararlardan birisi meslek seçmektir. En önemli ve hayat boyu devam edeceği olan bu karar, bireyin tercih ve seçimlerinin fazla olmasından dolayı doğru karar almak için yardıma ihtiyaç duyduğu bir karardır.

Mesleki rehberlik hizmetleri şu üç aşamada gerçekleştirilir (Yeşilyaprak, 2003: 191)

- Bireyi (öğrenciyi) tanıma

- Meslek alanlarını tanıma
- Bireyin kişisel nitelikleri ile mesleklerin gerektirdiği özellikler arasında bağlantıyı kurarak kendine uygun bir mesleği seçmesine yardım etme.

2.3.3. Kişisel Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Eğitim sürecinde öğrencilerin ‘kişisel-sosyal’ gelişim ihtiyaçlarını karşılamak ve böylece onların kişisel gelişim ve uyumlarına yardımcı olmak amacıyla yürütülecek rehberlik hizmetlerine ‘kişisel rehberlik’ denir (Yeşilyaprak, 2003: 68).

Kişisel rehberlik hizmeti, kişinin kendini ve çevresini tanımasını, kabullenmesini, çevresiyle iyi ilişkiler kurmasını, kişisel beceri ve yeterlilikleri kazanmasını, sosyal gelişiminin sağlıklı olmasını sağlamayı hedefler (Yeşilyaprak, 2003).

Kişinin duygu düşünceleri ve ya sosyal çevresinden kaynaklı kişisel problemler oluşabilir. Kişinin kendileriyle ilgili kişisel problemlerinin çözümü için yapılan rehberlik hizmetine kişisel rehberlik ve psikolojik danışma denir. Okulda kişisel problemlerle ilgili rehberliğin temel amacı, bireyin kendini psiko-sosyal bir varlık olarak algılaması, yetenek ve imkânlarını en iyi şekilde kullanabilmesine yardım etmektir (Kepçeoğlu, 1993: 75) .

2.4. İlköğretimde Rehberlik

Çocuğun okula başladığı 6-7 yaşlarından, ilköğretim diploması aldığı 14-15 yaşlarına kadar olan gelişim dönemini kapsayan temel eğitim süreci rehberlik hizmetleri açısından çok iyi değerlendirilmesi gereken bir dönemdir. İlköğretim sistemi, genel olarak “öğretmen merkezli” bir uygulamaya dayanmaktadır. Öğretmen-öğrenci ilişkileri, diğer öğretim kademelerine göre daha yakın ve yoğundur. Çünkü “sınıf öğretmenliği” esastır (Yeşilyaprak, 2007).

Öğretmen sınıfındaki öğrencileri daha iyi tanıma ve gelişimlerini izleme olanağına sahiptir. Öğrencide ortaya çıkan sorunları ilk önce görme, meydana gelen değişimleri fark etme olanağına sahiptir. Bu yüzden ilköğretim döneminde rehberlik hizmetlerinin de ‘öğretmen merkezli’ olarak yürütülmesi zorunludur (Kuzgun, 1992).

İlköğretim düzeyinde rehberlik hizmetleri, sadece özel bir hizmet alanı olarak değil, tüm eğitimsel çevreyi kapsayan bir hizmet olarak değerlendirilmelidir. İstenen etkiye tam olarak ulaşılabilmesi için rehberlik etkinliklerinin müfredat programı ile bütünleştirilmesi gerektiği görülmelidir. İlköğretim seviyesinde verilecek rehberlik hizmeti problem ve kriz odaklı çözüm arayan klasik rehberlik yaklaşımları yerine gelişimsel rehberlik yaklaşımını benimsemelidir. Gelişimsel rehberlik yaklaşımına göre, hayatının her döneminde başarması gereken görevleri başarıyla yerine getirmelerini kolaylaştırmak ve desteklemektir (Yesilyaprak, 2007).

2.4.1. İlköğretimde Rehberliğin Amaçları ve İşlevleri

İlköğretim boyunca öğrencilere verilecek rehberlik hizmetlerinin daha öncede bahsedildiği gibi temel amacı, bireyin kendini tanıması, gelişim döneminde sağlıklı uyumlu bir süreç geçirmesi ve kendini gerçekleştirmesine yardım etmektir. İlköğretim dönemi öğrencinin ailesinden ve evden ayrıldığı, model değişimi ile karşılaştığı bir dönemdir. Öğrencinin okulu sevmesi, kendini okulla ilişkilendirmesi, istekli olması, bireysel farkındalığını sağlaması rehberlik hizmetleriyle sağlanır (Koç, 2008: 58).

İlköğretimde rehberliğin genel amaçları sıralanmıştır (Dinkmeyer, 1973; Özgüven, 1999; Yeşilyaprak, 2007):

- Çocuğun kendini tanımasını ve anlamasını sağlamak. Kendi ilgileri, yetenekleri, özellikleri ile çevresindeki fırsat ve olanaklar arasındaki ilişki konusundaki anlayışını artırmak.

- Sağlıklı bir toplumsallaşmayı gerçekleştirmek. Sosyal ilgi ve ait olma duygusunu geliştirmek. Başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı olma, sosyalleşme sürecini kolaylaştırmak.
- Çocuğun sorumlu ve amaçları olan bir birey olmasına yardım etmek. Çocuğun akademik başarı için gerekli olan içsel bir öğrenme güdüsü geliştirmesini sağlamak. Eğitsel ve meslekî hedefler oluşturmalarına yardım etmek.
- Çocuğun öz yönetim, öz denetim, problem çözme ve karar verme konularında gelişmelerine yardım etmek. Eğitimsel süreçlere daha fazla katılmaya teşvik etmek.
- Çocuğun kendisi hakkında olumlu kavramlar ve tutumlar geliştirmesine, kendini kabul düzeyini artırmasına yardım etmek. Gelişim görevlerini yerine getirme konusunda cesaretlendirmek.
- İnsan davranışının doğasını anlamalarına ve insan ilişkilerinde olgunlaşmalarına yardım etmek.
- Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, kişisel ve sosyal gereksinimlerini karşılamak için ders içi ve dışı tüm eğitim programlarına yardımcı olmak.
- Öğrenimin bireyselleştirilmesini desteklemek, bireyin kişisel özellikleri ile eğitim programlarını bağdaştırmak, rehberlik ilke ve yöntemlerinin öğretmenler, yöneticiler ve tüm çalışanlar tarafından kullanılmasına yardımcı olmak ve desteklemek.
- Ana babalara; aile ortamında, insan ilişkileri ve çocukla olan ilişkilerde karşılaşılan sorunlarla ilgili olarak yardımcı olmak.

İlköğretim rehberlik hizmetleri sağlanırken birinci kademe sınıf öğretmenleri ikinci kademe öğretmenlerine göre daha şanslıdır. Öğrenciyi birçok derste görüp, gözleme fırsatı bulurlar. Bu fırsat öğrenciyi daha iyi tanıyıp gözlem yapma fırsatı verir. Diğer öğretim basamaklarında ise öğrenciyi tanıma ve gözleme aşamaları daha

planlı çalışmalar gerektirmektedir. Birinci kademede üzerinde durulması gereken faaliyetler sıralanmıştır (Tan, 1992; Bakırcıoğlu, 2005):

- Bireyi tanıma
- Öğrencinin kendini objektif bir şekilde tanınması
- Öğrencilerin ihtiyaç ve problemlerini saptamak
- Algı geriliği veya üstün yetenekli gibi özel eğitim gerektiren çocukların tespiti
- Çocukların gelişimini olumlu yönde etkileyecek bir sınıf ortamı oluşturma
- Her türlü eğitsel, mesleki ve kişisel rehberlik hizmeti sunma
- Eğitim programına katkı (programların öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi için veri elde edilir)
- Velilerle çalışma olarak sıralanabilir. Ayrıca sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik ile ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarının yapılması da programın bir parçası olmalıdır.

2.4.2. İlköğretimde Rehberlik Hizmetlerinin Gerekçeleri ve Önemi

Uzun yıllar boyunca okullarda sadece öğretim yapılmıştır. Yıllar içerisinde öğretim uygulamaları yetersiz kalmaya, ihtiyaçları karşılayamaz hale gelmiştir. 20.yüzyılın başlarında eğitim sistemi içerisindeki 'öğretim' ve 'yönetim' hizmetlerinin öğrencilerin eğitsel, kişisel ve mesleki alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı görülmüştür. Her bireyin kendini gerçekleştirme için fırsatlar tanımının gerektiği, bireyin kendini tanınması ve her bireyin kendine özgü özelliklerinin göz önüne alınmasının gerekli olduğu fark edilmeye başlanmıştır. İşte bu nedenle, kişinin bütünüyle gelişmesine; etkin bir kişisel toplumsal ve mesleki uyum gücü kazanmasına yardımcı olmak amacıyla okullara öğrenci kişilik hizmetleri adı altında yeni hizmetler girmiş oldu (Bakırcıoğlu, 2003: 4).

Rehberlik hizmetlerinin ilköğretim çağında uygulanmasını gerektiren bazı sebepler belirtilmiştir. Temel eğitim yılları, çocuğun kişilik gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Araştırma bulguları özgüvenin gelişimi, kendini kabul, benlik tasarımı, içsel denetimin gelişmesi gibi boyutlar açısından bu dönemin en iyi şekilde yaşanmasının gereğini ortaya çıkarmaktadır. İlköğretim yıllarında, birey tüm yaşamındaki eğitsel başarısını etkileyecek temel davranış ve alışkanlıkları kazanır. Bu yıllarda eğitsel rehberlik etkinlikleri içinde kazandırılacak zamanı iyi kullanma, planlama, verimli ders çalışma gibi alışkanlıklar bireyin sonraki eğitim kademelerindeki başarı düzeyini önemli ölçüde geliştirecektir (Dinkmeyer,1973; Akt: Yeşilyaprak, 2003: 48).

Rehberlik hizmetlerinin araştırmalar sonucunda ilköğretim öğrencileri, bu öğrencilerin velileri ve öğretmenler tarafından bir ihtiyaç olarak algılandığını saptanmıştır (Erkan, 1997: 47).

Rehberlik hizmetlerinin yönetici, öğretmen, velilerin rehberlik servislerine ihtiyaç duydukları ve belli sırada beklentileri doğrultusunda sunulan rehberlik hizmetlerinin öğrenciler ve veliler üzerinde olumlu değişiklikler meydana getirdiği gözlenmiştir (Tuzcuoğlu, 1995: 67).

Kişisel, eğitsel ve mesleki gelişim alanlarında başarı sağlamak ve öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine katkı sağlayacak bireyler ve toplum oluşturmak açısından ilköğretim döneminde rehberlik hizmetlerinin amacına yönelik olarak uygulanması gerekmektedir.

2.4.3. Okul Müdürünün Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Görevleri

Okul müdürünün rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili görevleri aşağıda sıralanmıştır:

- Okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için, hizmetin gerektirdiği fiziksel şartları ve uygun çalışma ortamını hazırlar, kullanılacak araç ve gereci sağlar.
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu kurar, bu komisyona başkanlık eder.
- Okulun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi İle ilgili yıllık program ve yürütme plânının hazırlanmasını sağlar ve uygulanmasını izler.
- Okulun psikolojik danışman ihtiyacını, öğrenci sayısını ve bu sayıdaki artışı dikkate alarak belirler ve bulunduğu il veya ilçe millî eğitim müdürlüğünün ilgili bölümüne bildirir.
- Okulda birden fazla psikolojik danışman varsa birini koordinatör olarak görevlendirir.
- Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde birden fazla psikolojik danışman olması hâlinde; program, plânlama, araştırma gibi birlikte yapılması gereken görevler dışında, hizmetlerin yürütülmesinde öğrenci sayıları, sınıflar, meslekî formasyon ve özel beceriler gibi ölçütlere göre gerektiğinde psikolojik danışmanlar arasında iş bölümü yapar. Ancak bu iş bölümünün dengeli olmasına ve hizmetlerin gerektirdiği eş güdüm ve bütünlüğü zedelememesine dikkat eder.
- Rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği yaparak okuldaki öğretmenleri her sınıfa bir sınıf rehber öğretmeni olmak üzere görevlendirir. Zorunlu olmadıkça sınıf rehber öğretmenlerini sınıftaki öğrencilerin mezuniyetine kadar değiştirmez ve sınıf rehber öğretmenlerini bir zorunluluk bulunmadıkça yönelim işlerinde görevlendirmez.
- Okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ve bu konudaki programın verimli ve düzenli bir biçimde yürütülmesi için psikolojik danışman, sınıf rehber öğretmenleri, öğrenciler ve veliler arasında eş güdümü sağlamak İçin gerekli özeni gösterir.

- Öğrencileri yönlendirme çalışmalarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi elemanları, öğrenciler, veliler, sınıf rehber öğretmenleri, branş öğretmenleri ve diğer yöneticiler arasında iş birliği ve organizasyon ile değerlendirme sonuçlarının bir bütünlük içinde kayıtlarının tutulmasını sağlar.

- Başka eğitim-öğretim kurumlarından gelen öğrencilerin gelişim dosyalarını, geldikleri eğitim kurumlarından ister ve rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.

- Rehberlik ve psikolojik danışma servisinde hazırlanan program ile yürütme plânının birer örneğini ders yılının başladığı ilk ay içerisinde, yıl sonu çalışma raporunun bir örneğini ise ders yılının tamamlandığı ay içerisinde bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezine gönderir (M.E.B Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Nisan 2001, sayı: 24376)

Okul müdüründen rehberlik ve psikolojik danışma programının yürütülmesinde beklenen görevler 2006 İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programında aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Programın sağlıklı yürütülebilmesi için uygun çalışma ortamlarını hazırlaması, gerekli materyalleri temin etmesi,

- Programın yürütülmesi için sınıf rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni, veliler arasında eşgüdüm sağlaması,

- Programın uygulanmasından kaynaklanabilecek sorunları tespit ederek bunların düzeltilmesi için okul rehberlik servisi, öğretmenler ve müdür yardımcıları ile eşgüdümlü bir şekilde çalışması,

- Rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği yaparak okuldaki öğretmenleri her sınıfa bir sınıf rehber öğretmeni olmak üzere görevlendirmesi, zorunlu olmadıkça sınıf rehber öğretmenlerini sınıftaki öğrencilerin mezuniyetine kadar değiştirmemesi ve sınıf rehber öğretmenlerini bir zorunluluk bulunmadıkça yönetim işlerinde görevlendirmemesi,

- Rehber öğretmeni bulunmayan okullarda, rehberlik araştırma merkezleri ile eşgüdüm sağlanması beklenir.

2.4.4. Okul Müdür Yardımcılarının Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine İlişkin Görevleri

Okul müdür yardımcılarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili görevleri aşağıda sıralanmıştır:

- Sorumlu olduğu sınıflardaki öğrencilere ilişkin sorunları ve bu öğrencilerle ilgili gerekli bilgi ve belgeleri rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir.
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu toplantılarına katılır.
- Okul müdürünün vereceği rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili diğer görevleri yapar (M.E.B Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Nisan 2001, sayı: 2524).

2.4.5. Okul Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Görevleri

Okul rehber öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili görevleri aşağıda sıralanmıştır:

- Öğrencilerin veya bireylerin kendilerini ilgileri, yetenekleri, meslekî değerleri gibi yönleriyle tanımalarına, meslekler hakkında bilgi edinmelerine, kendi özelliklerine hangi mesleklerin uygun olduğunu fark etmelerine, çevreleri ile olumlu ilişkiler ve daha verimli çalışma alışkanlıkları geliştirebilmelerine, eğitimle ilgili sorunlarını ve güçlüklerini giderebilmelerine yönelik psikolojik yardım hizmetlerini verir. Bu öğrenciler veya bireyler için gerekli resmî işlemleri yapar.

- Çalışma alanında yer alan eğitim-öğretim kurumlarının özellik, kademe, türlerine göre ayrı olmak üzere çerçeve programı ve etkinlik programlarının hazırlanmasına ilişkin çalışmaları organize eder ve bu çalışmalara katılır. Bu çalışmanın ön hazırlığı olarak kurumdaki önceki uygulama sonuçları, kurumun özellikleri ve çeşitli boyutları incelenir.
- Psikolojik ölçme araçlarını standartlarına uygun olarak uygular, değerlendirir, sonucunda gerekli rehberlik hizmetini verir.
- Rehberlik ve psikolojik danışma servislerine yönelik olarak yöneltme kapsamındaki çalışmaları organize eder, düzenlenmiş çalışmalara katılır ve bu çalışmalar doğrultusunda çeşitli yayınlar hazırlar.
- Rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin ihtiyaç ve sorunlarını belirlemeye yönelik çalışmaları yürütür.
- Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinden gelen çalışma rapor ve programlarını inceler, değerlendirir ve değerlendirme sonuçlarını genel bir rapor haline getirir. Bu rapora bölümündeki elemanların görüş ve önerilerini de ekleyerek Bölüm Başkanına iletir.
- Hizmetlerle ilgili çeşitli araştırma-geliştirme çalışmalarına katılır.
- Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görev yapan psikolojik danışmanlara, verilecek hizmetlere ilişkin rehberlikte bulunur.
- Psikolojik danışmanı bulunmayan okullar öncelikli olmak üzere okulların ve öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda yöneticilere, öğretmenlere, gerekli durumlarda ailelere yönelik toplantı, panel ve konferans gibi etkinlikler düzenler, gerekli hizmet içi eğitim etkinliklerini önerir.
- Alanla ve bölümün hizmetleriyle ilgili bilimsel gelişmeleri izler, uygulamalarında bu gelişmelerden yararlanır.
- Merkezde diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapar ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutar.

- Merkez müdürünün vereceği hizmetle ilgili diğer görevleri yapar (Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Nisan 2001).

Okul rehber öğretmenlerinden rehberlik ve psikolojik danışma programının yürütülmesinde beklenen görevler 2006 İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programında aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Programın yürütülmesi sürecinde sınıf rehber öğretmenlerine müşavirlik etmesi, gerekli kaynak, materyal ve ölçme araçlarını sağlaması,
- Program içerisinde okul rehber öğretmenlerinin işlemesi gerektiği belirtilen kazanımlara yönelik etkinlikleri bizzat gerçekleştirmesi,
- Gerektiğinde sınıf rehber öğretmenleri ile program değerlendirmesini yaparak eksiklikleri belirlemesi ve gerekli görülen önlemleri sınıf rehber öğretmeni ve okul müdürünün iş birliği ile alması,
- Velileri program konusunda bilgilendirmesi ve programla eş güdümlü olarak veli eğitimine yönelik programlar hazırlaması,
- Programda okulun koşul ve ihtiyaçlarına göre gerekli düzenlemeleri yapması,
- Okul PDR programını hazırlaması ve program geliştirmeye ilişkin diğer işleri, okuldaki diğer paydaşların da katkıları ile yerine getirmesi beklenir.

2.4.6. İlköğretim Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Görevleri

İlköğretim sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili görevleri aşağıda sıralanmıştır:

- Okulun rehberlik ve psikolojik danışma programı çerçevesinde sınıfın yıllık çalışmalarını plânlar ve bu plânlamanın bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisine verir.
- Rehberlik için ayrılan sürede sınıfa girer. Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında eğitsel ve meslekî rehberlik etkinliklerini, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin organizasyonu ve rehberliğinde yürütür.
- Sınıfındaki öğrencilerin öğrenci gelişim dosyalarının tutulmasında, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisiyle iş birliği yapar.
- Sınıfa yeni gelen Öğrencilerin gelişim dosyalarını rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile iş birliği içinde inceler, değerlendirir.
- Çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korur.
- Sınıfıyla ilgili çalışmalarını, ihtiyaç ve önerilerini belirten bir raporu ders yılı sonunda ilk hafta içinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisine iletir.
- Öğrencilerin ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda eğitsel kollara yönlentilmeleri konusunda psikolojik danışmanla iş birliği yapar.
- Okul müdürünün vereceği, hizmetle ilgili diğer görevleri yapar. (Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Nisan 2001, sayı.24376).

Sınıf rehber öğretmenlerinden rehberlik ve psikolojik danışma programının yürütülmesinde beklenen görevler 2006 İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programında aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Programda yer alan konulara yönelik araştırma yapması ve sınıf uygulamalarına hazırlıklı katılması,

- Okul rehber öğretmeni ile eş güdümlü çalışması ve gerekli durumlarda okul rehberlik servisinden yardım alması,
- Programı bir ders olarak algılamaktan çok, yaşantı sağlamaya, tutum, değer ve beceri kazandırmaya yönelik bir süreç olarak düşünmesi,
- Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri sınıf ortamını oluşturması, onları etkinliklere katılmaya teşvik etmesi, birbirleriyle karşılaştıran eleştirel davranış ve ifadelerden kaçınması, yargılayıcı olmayan tutum ve davranışlar sergilemesi, öğrencilere, kazandırılmak istenen becerilere uygun model olması,
- Kazandırılmak istenen becerilerin rehberlik saati dışında da takip edilmesi, gerektiğinde öğrencilere pekiştireçler verilmesi,
- Öğretmenler ve veliler ile işbirliği yaparak öğrencilerin gelişimini takip etmesi,
- Velilerin program sürecine katılması için gerekli çalışmaları düzenlemesi beklenir.

İlkokulda 1-4 sınıflarında rehberlik hizmetlerini gerçekleştiren sınıf öğretmenleridir. 4 sene boyunca aynı öğrencilerle birlikte olması sınıf öğretmenlerine, öğrenciyi gözleme ve onların gelişim özelliklerini yakından izleme fırsatı sağlar. İlkokulda rehberlik hizmetlerinin sınıfta uygulanmasında sınıf öğretmenlerinin katkısı büyüktür. Yeşilyaprak tarafından temel eğitimde sınıf öğretmeninden rehberlik açısından beklenen işlevleri aşağıda sıralanmıştır: (Yeşilyaprak, 1998: 27-30) :

- Öğrenciyi dinleme ve nasihat etme rolü
- Öğrenciyi kabul ve havale etme rolü
- Öğrenci potansiyelini keşfetme rolü
- Öğrencinin mesleki gelişimine yardımcı olma rolü

- İnsan ilişkilerini geliştirme rolü
- Okul rehberlik programını destekleme ve geliştirme rolü

2.5. Yönetim

Yönetim, bir örgütteki etkinlikleri amaçlar doğrultusunda planlama, örgütleme, eş güdümlenme ve kontrol etme çalışmalarıdır (Celep, 2004).

Yönetim kavramı; Değişen çevrede sınırlı olan kaynakları kullanarak, organizasyon amaçlarına ulaşmak için başkalarıyla işbirliği yapmaktır. Yönetim bir grup çalışması olup, işbirliği, işbölümü ve uzmanlık gerektirmektedir (Gürsoy ve Aksoy, 2007).

Yönetimin olabilmesi için, yöneticinin birden fazla belirli bir amaç doğrultusunda bir araya gelen insanlara emir komuta zincirinde bir yönetim uygulaması gerekir.

2.5.1. Etkili Okul Yönetimi

Okullarda müdürler okulu, yönetip temsil ederler. Okul yönetiminde başta müdür olmak üzere müdür başyardımcısı ve müdür yardımcıları bulunmaktadır.

Eğitim yönetimi ve onun daha sınırlı bir alanda uygulanması olan okul yönetiminin temel amacını, insanları ve toplumu her yönden geliştirip zenginleştirmek, ilgili olduğu eğitim örgütünü, eğitim politikalarını ve örgütün amaçları doğrultusunda yaşatmak ve diri tutmak olarak belirtilmektedir (Eren, 1991).

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin daha sınırlı bir alanda (eğitim kurumunda) uygulanmasıdır. Okul yöneticiliği okul veya okulların eğitimsel amaçlara göre en etkili

ve verimli bir şekilde çalıştırılmasıyla ilgili ilke, yöntem ve teknikleri inceler (İlgar, 2000)

Etkili bir okul yönetiminin olduğu okulu, etkili yönetimin olmadığı okuldan ayıran etkenlerin örgütün yapısından çok havasına ve içinde bulunduğu ortama ilişkin olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Bunları geliştirecek olanlar ise belirli nitelikleri kazanmış yöneticidir (Akt. Bursalıoğlu, 1994: 15). Eğitim yöneticisi güvenilir, bilgili ve becerikli, akıllı bir denetleyici, aktif, yürütücü ve takipçi olmak zorundadır (Gürsel, 1997: 84). Yöneticiler örgütlerde tutarlılık, kontrol ve etkililik sağlarlar. Yönetim fonksiyonları örgüt tipi veya yöneticinin örgütteki yeri ne olursa olsun zorunlu olarak aynıdır (Erçetin, 2000).

Her okul amaçlarını gerçekleştirip, başarıya ulaşmak ister. Etkili bir okul yönetimine ulaşmanın yolu ise iyi bir yönetim sistemine sahip olmaktır. Yönetimin başarılı ve etkili olabilmesi için önce planların yapılması daha sonra planın uygulanması için organizasyonun belirlenmesi, kadrolama fonksiyonunun gerçekleştirilmesi ve yöneltme sisteminin kurulması gerekir. Son olarak ise fonksiyonların ne ölçüde başarılı olduğu saptanmalıdır. Bunu saptayacak yönetim fonksiyonu denetimdir. Denetim, başarılması istenilen durumla başarılan durum arasında köprü görevi görür. Düzenleyici bir fonksiyon olan denetimin temel amacı ise örgütün amaçlarının gerçekleşmesini sağlamaktır. Denetim sadece örgütün hedeflerine ulaşip ulaşmadığını belirlemekle kalmaz, gerekiyorsa düzeltici önlemlerin alınmasını da sağlar. Diğer yönetim fonksiyonlarının sonuçları alındıktan sonra denetim yapılır. Denetim diğer yönetim fonksiyonlarının neyi ne ölçüde başardığını araştırır ve saptar, gerekirse düzeltici önlemlerin alınmasını sağlar. Bu nedenle denetim diğer yönetim fonksiyonlarının üzerinde bir fonksiyon niteliğine sahiptir (Koparal,1996: 132).

Bir okulda yönetici tarafından denetim yapılmadan etkinliklerin başarılı olan ve olmayan yönleri belirlenemez. Okul müdürü yönetim görevi yanı sıra denetim sorumluluğunu da üzerine alan bir yöneticidir (Akt: Taymaz,1995). Denetleme ve değerlendirme yönetimin ayrılmaz parçaları olup okul yöneticileri ve denetmenler tarafından yerine getirilmektedir. Yöneticinin günlük çalışmalardan haberdar olması, kimin ne yaptığını bilmesi önemlidir. Okulun iş ve personel durumunu bilmeyen

yöneticinin verimli çalışma sağlaması beklenemez. Bu nedenle yöneticinin okulu olumlu ya da olumsuz yönleri ile tanınması gerekir (Başaran,1985, s. 94).

2.5.2. Eğitim Sistemi İçinde Okul Yöneticilerinin Görevleri

Milli Eğitim Temel Kanununda okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Madde 60 — (Değişik ibare:RG-21/7/2012-28360) İlköğretim kurumu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Okul müdürü; ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden sorumludur.

Okul müdürü, görev tanımında belirtilen diğer görevleri de yapar.

Milli Eğitim Temel Kanununda okul müdür başyardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Madde 61 — Müdür başyardımcısı, ders okutmanın yanında müdürün en yakın yardımcısıdır. Müdürün olmadığı zamanlarda müdüre vekâlet eder.

Müdür başyardımcısı, okulun her türlü eğitim-öğretim, yönetim, öğrenci, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, eğitici etkinlikler, yatılılık, bursluluk, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludur.

Milli Eğitim Temel Kanununda okul müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Madde 62 — Müdür yardımcıları ders okutmanın yanında okulun her türlü eğitim-öğretim, yönetim, öğrenci, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, sosyal

etkinlikler, yatılılık, bursluluk, güvenlik, beslenme, bakım, nöbet, koruma, temizlik, düzen, halkla ilişkiler gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Müdür yardımcıları bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludurlar.

2.5.3. Rehberliğin Yönetime Katkısı

“Rehberlik uygulamalarında birey ile yakından ilgili olan psikolojik danışmanlar, yöneticiler, öğretmenler ve veliler gibi birçok kişinin anlayış ve işbirliği içinde olması gerekir.” şeklinde belirtilen düşünce, yürütülecek hizmetlerde işbirliği ve katılımın önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Erkan, 2001; Kuzgun, 2009; Şahin, 2010)

Rehberlik uygulamalarında yürütülen çalışmalar okul yönetimine de hizmet etmektedir. Okul yönetiminin, okulda yürütülen rehberlik uygulamalarıyla ilgili olarak bilgilenmesi, okul uygulamalarında psikolojik yardım hizmetlerine daha çok önem vermesini sağlar. Okul yönetiminin, rehberlik uygulamalarına destek vermesi uygulamaların tam ve etkili bir şekilde yürütülmesine yardım etmiş olur. Rehberlik uygulamaları, okulun çalışma tarzını ve başarısını, amaç ve kurallarını çevreye daha iyi yansıtmaya da aracı olur. Bu durumda, çevrenin okul çalışmalarını daha iyi anlamasını, okula karşı daha olumlu bakmasını sağlar. Okula ve okul yönetimine karşı oluşan bu güven, takdir ve sempati sağlarken, birçok durumlarda okulun çevre tarafından sevilmesini, desteklenmesini sağlar (Tan, 1992).

Okuldaki bütün öğretmenlerin, ortak çalışma ve işbirliği anlayışına bağlı kalarak, okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri hakkında öğrencilere tanıtıcı bilgiler vermesi; onların bu hizmetlerden yararlanmalarını teşvik etmesi; kendi sınıflarında ve tüm okulda okul psikolojik danışma ve rehberlik programının öngördüğü uygulamaları yapması; danışmanlarla yardımlaşarak sınıflarının etkili bir öğrenme ve psikolojik sağlığa uygun ortamlar haline gelmesi için çaba göstermesi gerekmektedir (Kepçeoğlu, 1999: 245; Korkut, 2007: 35). Bu çaba ve katılım rehberlik programının sağlıklı bir şekilde uygulanmasını sağlar ve okul yönetiminin işleyişi düzenli bir şekilde devam eder.

2.6. Liderlik

Liderlik kavramı, insanoğlunun var oluşundan itibaren olan ve hala varlığını sürdüren kavramlardan birisidir. İnsanların bir arada yaşama ihtiyaçlarından doğan liderlik kavramı, hayatın her aşamasında tartışılan ve üzerinde araştırmalar yapılan bir konu olmaktadır (Şahin,2009: 98).

Liderlik, belli bir anda, belli bir durumda ve belli koşullar altında bir grup üzerindeki; insanların örgütsel hedeflere ulaşmak için gönüllü olarak çabalamasını teşvik eden, deneyimlerini aktararak ortak hedeflere ulaşmada yardımcı olan ve uygulanan liderlik türünden hoşnut olmalarını sağlayan kişileri etkileme süreci olarak ifade edilmektedir (Werner, 1993: 17; Akt: Alkın, 2006).

Liderlik, “belirli şartlar altında belirli kişisel veya grup amaçlarını gerçekleştirmek üzere, bir kimsenin başkalarının faaliyetlerini etkilemesi ve yönlendirmesi sürecidir” (Koçel, 2010: 423).

Liderlik konusunda birçok tanım vardır. Yaygın bir tanıma göre liderlik, belirli koşullar altında belirli kişisel ve grup amaçlarını gerçekleştirmek üzere, bir kimsenin diğerlerinin faaliyetlerini etkilemesi ve yönlendirmesi sürecidir (Balçık, 2002).

Liderlik konusunda birçok tanım yapılmıştır. Geçmişten bugüne kadar yapılan araştırmalar, liderlikle ilgili çeşitli yaklaşımların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Tanımlar da liderlik kavramının daha iyi açıklanmasında etkilidir. Liderlik konusunda önemli görülen tanımlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Çelik, 2011):

- “*Liderlik, grup etkinliklerini grup hedeflerine ulaşma doğrultusunda etkileme sürecidir*” (Bass, 1985).
- “*Liderlik, güçlü bir etkidir*” (Argyris, 1976).
- “*Liderlik, lider ile her bir izleyici arasında oluşan çift yönlü bir etkileşimdir*” (Graen, 1976).

- “Liderlik, izleyicilerin düşünce ve eylemlerini etkileme doğrultusunda güç kullanmaktır” (Zaleznik, 1977).
- “Liderlik, etkili kişisel özelliklere bağlı bir güçtür” (Etzioni, 1964).
- “Liderlik, görüşleri, eylemleri ve eğilimleri, etkileme yönlendirme ve yönetmedir” (Bennis & Nanus, 1985).

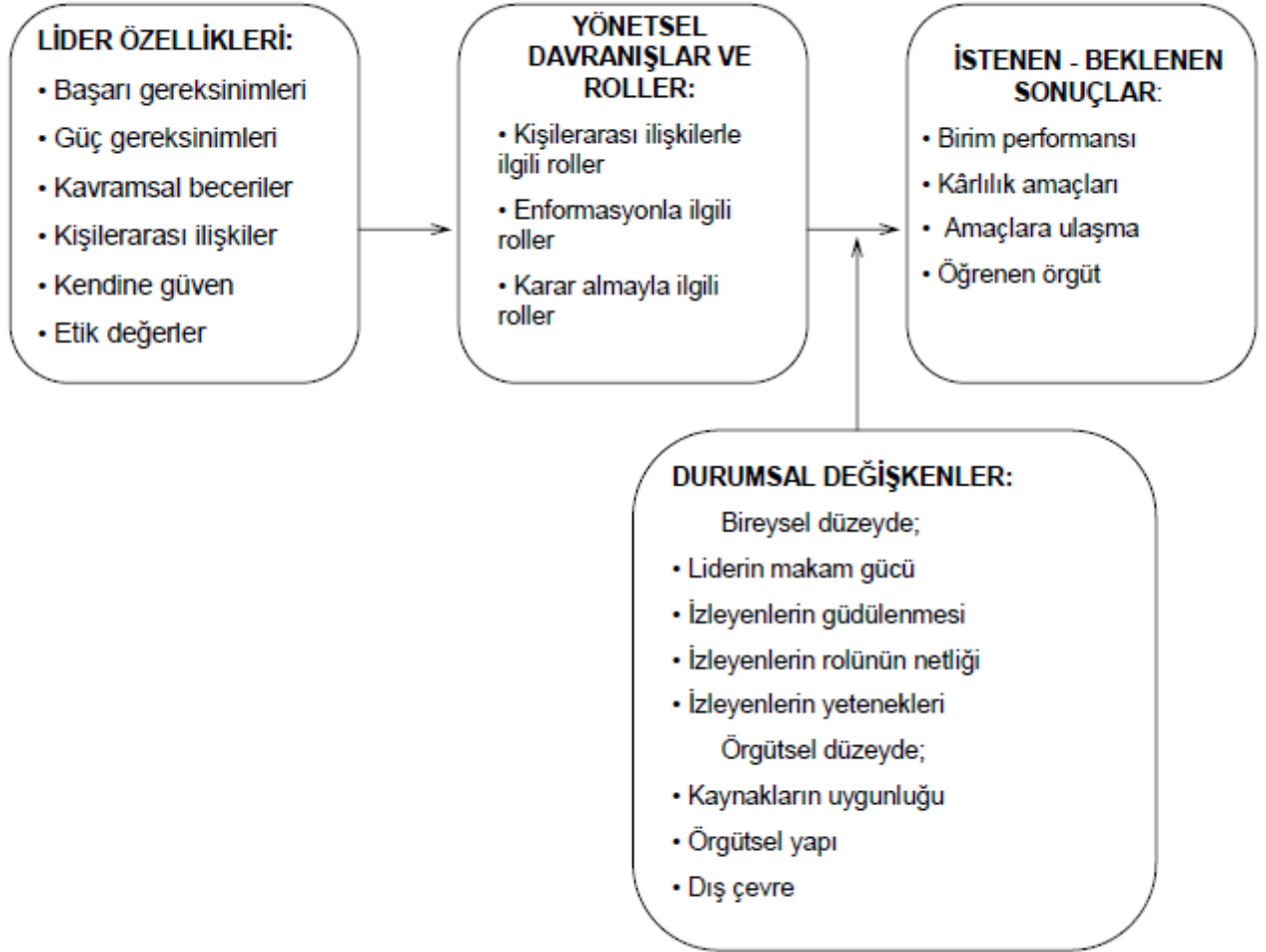
Bu tanımlar doğrultusunda liderin özellikleri ile ilgili olarak şu çıkarımlarda bulunulabilir (Yeşilyurt,2007, s.76):

- Lider değişmeyle ilgilenir,
- Yönlendiricidir,
- Otoritesi morale dayalıdır,
- İzleyenlere mücadele ruhu aşılar
- Vizyon sahibidir,
- Paylaşılmış amaca dayalı gücü vardır,
- Güdüler,
- İlham verir
- Aydınlatır

Bir kişi, sadece belli bazı özelliklere sahip olduğu için lider denilemez. Lider, etkilediği grupla yolu ile liderlik statüsü kazanır. Bu statüyü kazanmasında, etkilediği grupla ile gruba amacını gerçekleştirmede yardım edebilecek güce sahip olduğunu göstermek etkili olmaktadır.(Aydın, 2007a: 278).

Aydın’a (2007a) göre liderlik ile kişilik özellikleri arasında sistemli bir ilişki bulunmamaktadır. Liderliği etkilediği düşünülen kişilik özellikleri kalıtsal değil, sonradan kazanılmış özelliklerdir; eğitim ve deneyimle değiştirilip, geliştirilebilecek niteliktedir. Liderlikle ilişkili olduğu ileri sürülen kişilik özelliklerinin büyük çoğunluğu, kişilik özelliği olarak değil, beceri ya da yeterlik olarak düşünülebilir. Bu beceri ve yeterlikleri belli sınırlar içinde uygun öğrenme deneyimleri ile kazanmak mümkündür.

Şekil 1. Liderlik

Kaynak: Erçetin, Ş. Ş. (2000). *Lider Sarmalında Vizyon*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

2.6.1. Liderlik ve Yöneticilik

Liderlik ve yöneticilik kavramları, sık kullanılmaları nedeniyle birçok kişi tarafından aynı anlama geldiği düşünülse de birbirlerine yakın kavramlar olmakla birlikte, yüklendikleri anlamca farklıdırlar.

“Bir kişi yönetici olmadan da lider olabilir ve her yönetici de lider olmayabilir. Etkili yöneticilerden beklenen, liderlik özelliklerine de sahip olmalarıdır” (Arıkan, 2001: 287).

Lider kişinin birçok resmi yetkilere sahip olması şart değildir. Resmi yetkisi olmadığı halde, kitleleri peşinden sürükleyen başarılı liderler olabildiği gibi; çok geniş yetkilere sahip oldukları halde bunların etkin bir biçimde kullanamayıp başarısız olan yöneticiler de vardır. Liderler kitleleri etkilemeyi kişisel özellikleri sayesinde başararak kendisini izleyen grubun desteğini de kazanırlar ve güçlerini buradan alırlar. Yönetici ise gücünü makamdan alır (Balçık, 2002).

Yönetici idaresi altındaki kurumun varlığını sürdürme görevi yerine getirirken bunun için örgüt amaçlarını, yapısını ve işleyişini kullanmaktadır. Lider ise sosyal bir örgütte yer alan kişileri harekete geçirip örgütleyen kişidir. Liderlikte çevresini etkileme, hedef koymak, yol gösterme önemlidir ve yönetim becerileri lidere güç kazandırmaktadır. (Şişman,1997: 2).

Tablo 2.1. Liderlik ve Yöneticilik Özellikleri Farkları

Liderlik Özellikleri	Yönetici Özellikleri
Yenilikçidir	Yöneticidir
Geliştiricidir	Koruyucudur
Farklılık yaratır	Düzeni sürdürür
Güveni özendiricidir	Kontrol eğilimlidir
Ne ve ne için sorularına önem verir	Nasıl ve ne zaman sorularına önem verir
Birey merkezlidir	Sistem ve yapı merkezlidir
Uzun bakış açısına sahiptir	Kısa bakış açısına sahiptir
Çevreye bakış	Alt yönetsel kademelere bakış
Mevcut durumu sorgulama eğilimi	Mevcut durumu kabul etme eğilimi
Doğru işi yapan	İşi doğru yapan
Kendisinin elemanları	Yerleşik normlara uygun iş gören

Kaynak: ARIKAN, Semra v.d. (2001): *Yönetim ve Organizasyon*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

2.6.2. Liderlik Stilleri

Okul yöneticilerinin liderlik stillerini belirlemek amacıyla son yıllarda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu yapılan araştırmaların amacı çağdaş okul yöneticilerinin liderlik stillerinin araştırılıp belirlenmesidir. Okul yöneticilerinin kişilik özellikleri, çalışılan kurumun ihtiyaçları, gelişme gösteren çevrenin ihtiyaçları, okul yöneticilerinin farklı liderlik stilleri sergilemelerine sebep olmaktadır. Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin güdülenme, moral ve iş doyumu düzeyleri arasında eğitim örgütlerinde yürütülen çalışmalarda anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan araştırma sonuçları, iş görenin çalıştığı örgütsel ortam ve yöneticinin liderlik stili, iş görenleri destekleyici ya da engelleyici özellikler gösterdiğini ortaya koymaktadır (Duxbury vd., 1984; Bakker vd., 2000). Carmeli vd., (2006a) ve Carmeli vd., (2006b) yaptığı araştırmalarda, örgüt yöneticisinin liderlik davranışlarının, iş görenlerin yenileşmeye ilişkin davranışlarını etkilediğini, üst yönetimin liderlik davranışlarının, örgütün performansını artırdığını görülmüştür (Akt:2007, Cemaloğlu).

1978 yılından itibaren Burns ve Bass (1985) yönetim ve liderlik çalışmalarında, klasik ve geleneksel lider davranış biçimlerine ilişkin bir ayrımın yapılmasının zorunlu olduğuna işaret ettiler. İlk olarak Burns tarafından 1978 yılındaki “dünya sınıf liderleri” adlı çalışmasında dönüşümsel liderlik kavramı isimlendirilmiş ve Bass (1985, 1990, 1997, 1998) tarafından savunulmuştur. Geleneklere ve geçmişe daha bağlı olan Transaksiyonel (etkileşimci) liderlik ile geleceğe, yeniliğe, değişime ve reforma dönük Transformasyonel (dönüşümcü) lider arasındaki farkların ortaya konması önemliydi.

2.6.2.1.Dönüşümcü Liderlik

Dönüşümsel liderlik, lideri izleyenlerin etkileyici bir vizyonla harekete geçirilmelerini, problemlerinin üstesinden gelmeleri için cesaretlendirilmelerini, grup hedeflerinin kabulünün teşvik edilmesini ve bireysel gelişim faaliyetlerine katılmayı kapsamaktadır. (Williams ve Jung, 2003). (Akt: Korkmaz, 2006).

Dönüşümsel liderlik örgüt yöneticileri için etkili davranışlar geliştirmede anahtar bir rol oynuyor olarak düşünülmektedir. Kesinlikle çalışanların yöneticileri ile olan

ilişkilerinin doğası ve yöneticinin kişilik yapısı çalışanların ne kadar süreyle örgütte kalacağı, ne kadar üretici konumda bulunacağını belirlediğine dair iddialar vardır (Spiker ve Braun, 2000). Dönüşümsel liderin kişilik özellikleri arasında duygusal ve sosyal yeterlilik vardır. Dönüşümsel Liderlik “düşünen” kişilik stilinden daha çok “hisseden” kişilik stili ile ilişkilidir (Roush ve Atwater, 1992). Dönüşümsel liderler astlarını motive etmek için duygularını kullanırlar, olumlu imaj yansıtırlar ve iyimserdirler (Bass, 1988; Dubinsky, 1995). Bu tür destek olmaksızın çalışanlar kendilerini karamsar hissetmektedirler. Çalışma konusunda şevklerini yitiren çalışanlar, geçmişteki aynı çabayı göstermezler ve bu onların performansını etkiler (Manion, 2000) (Akt:2006, Korkmaz).

Bütün tanımlamalar gözden geçirildiğinde, dönüşümsel liderlik için şöyle bir tanımlama yapılabilir. "Dönüşümsel liderlik, örgütte değişen çevre koşullarının gereklerine uygun bir dönüşüm süreci başlatarak yapıyı harekete geçirme; saygınlık, güven ve cesaret uyandıran özelliklerle izleyicilerin inanç, tutum ve değerlerini etkileyerek, örgütün misyon ve amaçlarına ulaşma sürecidir" (Özalp & Öcal, 2000: 211).

Erçetin (2000), dönüşümcü liderlik süreci için öngördüğü bazı temel ilkeleri davranışsal olarak aşağıdaki gibi tanımlamıştır:

Açık ve cazip bir vizyon geliştirme,

Vizyonu gerçekleştirmek için strateji geliştirme,

Vizyonu iletme ve yayma,

Vizyonun gerçekleşeceğine ilişkin güvenini ve iyimserliğini gösterme,

Vizyonun gerçekleşmesinde izleyenlere duyduğu güveni açıklama,

İlk küçük başarıları güveni pekiştirmek için kullanma,

Başarıları kutlama,

Anahtar değerleri vurgulamak için sembolik, dramatik eylemleri kullanma,

Rol modeli oluşturarak örnek olma,

Kültürel formları değiştirme; eskileri ayıklama,

Değişimi kolaylaştırmak için törenleri, seremonileri kullanma.

Okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik yeterliklerine sahip olması, okul örgütünde değişimi, yeniliği, işbirliğini, yüksek performans ve kaliteyi, entelektüel birikimi artırıcı, bir örgütsel kültürün oluşmasını sağlayabilir (Eraslan, 2004: 19-20).

2.6.2.2. Etkileşimci Liderlik

Burns (1978), etkileşimci lideri, takipçilerin (izleyenlerin) örgütsel amaçlara ulaşmasında onları motive eden ve yönlendiren kişiler olarak tanımlamıştır (Korkmaz, 2005).

Etkileşimci liderlik karşılıklı etkileşime, izleyenlerin ödül alma ya da cezadan muaf olma beklentilerine dayanır ve lider de belli bir itaat bekler. Diğer bir ifade ile uyumlu davranır ve söylenenler yapıldığı takdirde, ücret ödenir ve iş kaybedilmez (Owen ve diğer, 2007: 317).

Verimliliği artırıcı liderlik tarzı olarak benimsenen etkileşimci liderlikte, lider izleyenlere yol gösteren, onları motive eden, örgütün amaçlarını, rolleri ve görevleri açıkça ortaya koyan liderlerdir (Bateman, 2002; Akt: Yıldırım, 2006).

Etkileşimci liderlik stili, geleneksel yönetimin fonksiyonlarını taşımaktadır. Lider, izleyenlerin görevlerini, iş gereklerini, yapıyı belirler, uygun ödülleri geliştirir, izleyenlerin sosyal ihtiyaçları üzerinde durur. Liderin, taraftarları memnun etme kabiliyeti verimliliği artırmaktadır. Çok sıkı çalışırlar, zekidirler ayrıca çok hoşgörülüdürler. Bütün işlerin planlı ve etkili bir şekilde işlemesinden memnundurlar. Lider daha çok kişisel olmayan performans, plan, program ve bütçeye önem verir (Kültür, 2006: 44-45).

2.7. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları İle Okullardaki Rehberlik Uygulamaları Arasındaki İlişki

Okul müdürü pozisyonu sebebiyle okuldaki diğer tüm etkinliklerde olduğu gibi psikolojik danışma ve rehberlik etkinliklerinin yürütülmesinde de lider konumundadır. Okul müdürünün görevi yasa ve yönetmeliklerin verdiği yetkileri kullanarak, eğitimin amaçlarını gerçekleştirip, işleyişini kolaylaştırmaktır. Okul müdürü, öğretim programlarının etkili bir şekilde uygulanması için gerekli önlemleri alıp düzenlemeleri yapar. Rehberlik uygulamaları ve hizmetleri de okulun temel işlevlerinden olduğundan, okul müdürünün, rehberlik çalışmalarının başarısından sorumlu olmaktadır. Okul müdürü, rehberlik çalışmalarının, okulun diğer etkinlikleri ile bütünleşmiş olarak yürütülmesini sağlamalıdır. Hizmetler birbirini destekleyici olmalıdır (Kuzgun, 2002)

Okul müdürlerinin okul rehberlik uygulamalarına yönelik ilişkileri araştırıldığı bazı çalışmalarda (Amatea ve Clark, 2005; Başaran, 2008; Erözkan, 1997; Ünal, 2004; Zalaquett, 2005) okul müdürlerinin bu hizmetlere yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği içerisinde oldukları görülmüştür. Bununla birlikte bazı çalışmalarda (Deniz, 1993; Güvenç, 2001; Onur, 1997; Özabacı, Sakarya ve Doğan, 2008; Özdemir, 1991; Teker, 2003) ise okul müdürlerinin okul rehberlik hizmetleriyle ilgili yeterince bilgi sahibi olmadıkları ve psikolojik danışmanlarla yeterince işbirliği içerisinde olamadıkları ortaya koyulmuştur. Okul müdürlerinin okul rehberlik hizmetleri konusunda yeterince bilgi ve olumlu tutuma sahip olmadıkları ve psikolojik danışmanlarla işbirliği kuramadıklarının belirlendiği çalışmalarda (Glossoff ve Kprowicz, 1990; Güven, 2009; Hamamcı, Murat ve Çoban, 2004; Hardesty ve Dillard, 1994; Stickel, 1990) yürütülen rehberlik faaliyetlerinin verimliliğinin olumsuz şekilde etkilendiği görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin analizi hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilköğretim müdürlerinin okullardaki rehberlik uygulamalarına yönelik liderliği ile okul rehberlik uygulamaları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapıldığından ilişkisel tarama modelindedir. Bir olay veya konuyla ilgili katılımcıların ilgi, beceri, yetenek ve görüşlerinin belirlendiği ve yapılan diğer araştırmalara göre daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2007). İlişkisel tarama modeli; iki veya daha çok sayıdaki değişkenler arasındaki değişimi ve değişkenler arasındaki dereceyi belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2008).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2013-2014 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul ili Küçükçekmece ilçesindeki devlet okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Küçükçekmece ilçesindeki resmi ilköğretimde 1580 sınıf öğretmeni görev yapmaktadır.

Bu evren içinden araştırmanın örnekleme için seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmış ve 300 öğretmen örneklem olarak seçilmiştir.

Her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alındığı yönteme basit seçkisiz örnekleme denir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2007).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada 3 farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

1. Kişisel bilgi formu
2. Sınıf öğretmenlerinin sınıf rehberlik uygulamaları ölçeği
3. Okul müdürlerinin liderliğinin rehberlik uygulamalarına etkililiği ölçeği

3.3.1. Öğretmen Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu; öğretmenlerin cinsiyet, yaş, okuttuğu sınıf, sınıf mevcudu, mesleki deneyim, mezun olduğu eğitim kurumu ve okulunda rehberlik servisinin olup olmadığını öğrenmeyi hedefleyen 7 sorudan oluşmaktadır (EK 1).

3.3.2. Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Uygulamaları Anketi

Sınıf öğretmenlerinin sınıf rehberlik uygulamalarına yönelik ölçeğin geliştirilmesinde literatür taraması yapıldı. İlgili çalışmalar, uygulamalar ve mevzuat incelendi. Bu verilere dayalı olarak 40 maddeden oluşan bir ölçek oluşturuldu. Oluşturulan taslak iki alan uzmanının görüşü alınarak sorunlu olduğu ifade edilen maddelerin, öneriler doğrultusunda düzeltilmeleri yapıldı. Tüm bu işlemlerin ardından 11 madde anket taslağının dışına çıkarılmış, 5 madde de öneriler doğrultusunda düzeltmeye

tabi tutulmuştur. Uzman görüşleri sonucunda ölçeğin madde sayısı 29'a düşürüldü ve 121 sınıf öğretmenine uygulandı. SPSS programı aracılığıyla faktör analizi ve güvenirlik çalışması yapıldı. Güvenirlik düzeyini düşüren 9 madde ölçekten çıkarıldı. Kalan 20 maddenin tek faktörde toplandığı ve güvenirlik katsayısının $R=.905$ olduğu görüldü.

Sınıf öğretmenlerinin sınıf rehberlik uygulamalarının etkililiğini ölçmek amacıyla geliştirilen beşli likert tipi anket olarak hazırlanan ölçme aracında her bir maddenin ortalamalarının ne anlama geldiğini belirlemek üzere aralık değerleri hesaplanmıştır. Bu hesaplamada, ankette yer alan aralıkların eşit olduğundan hareketle $(n-1/n) 5-1/5=0.80$ aralık değer olarak bulunmuştur. Buna göre:

1.00-1.80 Bana Hiç Uymuyor	Çok yetersiz
1.81-2.60 Bana Çok Az Uyuyor	Yetersiz
2.61-3.40 Bana Biraz Uyuyor	Az yeterli
3.41-4.20 Bana Uyuyor	Yeterli
4.21-5.00 Bana Tamamen Uyuyor	Çok yeterli olarak ifade edilmiştir.

Veri toplama aracını yanıtlayan öğretmenlerden, “Bana Hiç Uymuyor”, “Bana Çok Az Uyuyor”, “Bana Biraz Uyuyor”, “Bana Uyuyor”, “Bana Tamamen Uyuyor” seçeneklerinden oluşan 5 dereceden kendilerine en uygun olanını seçmeleri istenmiş ve araştırmanın alt problemleri doğrultusunda öğretmenlerin programa ilişkin görüşlerine dair ortalama puanlar elde edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin sınıf rehberlik uygulamalarının etkililiğini ölçmek amacıyla geliştirilen anket, 5’li likert tipi ölçek olarak düzenlenmiştir. Değerlendirme aşamasında; bana hiç uymuyor (1), bana çok az uyuyor (2), bana biraz uyuyor (3), bana uyuyor (4), bana tamamen uyuyor (5) puan verilmiştir. Anket maddelerine verilen yanıtlar, bu puan değerine göre istatistiksel veriler olarak kaydedilmiş ve çözümlenmiştir

3.3.3. Okul Müdürlerinin Liderliğinin Rehberlik Uygulamalarına Etkililiği Ölçeği

Okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarında öğretmenlere yönelik liderliğine ilişkin ölçeğin geliştirilmesinde literatür taraması yapılarak ilgili mevzuat ve uygulamalar incelendi. Bunlara dayalı 35 maddeden oluşan bir ölçek hazırlandı. Ön test olarak uygulanacak olan bu maddeler iki alan uzmanına incelettirildi. Okul yöneticilerinin rehberlik uygulamalarında öğretmenlere yönelik liderliği ölçeği uzman görüşlerine başvurulmuş ve 27 maddeye indirildi. 121 öğretmene anketler uygulanarak anketin güvenilirlik çalışması yapıldı. SPSS programı aracılığıyla Cronbach's Alpha (α) güvenilirlik düzeyini düşüren 10 madde ölçekten çıkarıldı. Kalan 17 maddenin tek faktörde toplandığı ve güvenilirlik katsayısının $R=.909$ olduğu görüldü.

Okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarında öğretmenlere yönelik liderliğine ilişkin ölçekte yer alan ifadeler 5'li Likert tipi ölçek olarak düzenlenmiştir. Beşli likert tipi anket olarak hazırlanan ölçme aracında her bir maddenin ortalamalarının ne anlama geldiğini belirlemek üzere aralık değerleri hesaplanmıştır. Bu hesaplamada, ankette yer alan aralıkların eşit olduğundan hareketle $(n-1/n) 5-1/5=0.80$ aralık değeri olarak bulunmuştur. Buna göre:

1.00-1.80	Hiç Katılmıyorum	Çok yetersiz
1.81-2.60	Katılmıyorum	Yetersiz
2.61-3.40	Kararsızım	Emin değilim
3.41-4.20	Katılıyorum	Yeterli
4.21-5.00	Tamamen Katılıyorum	Çok yeterli olarak ifade edilmiştir.

Veri toplama aracını yanıtlayan öğretmenlerden, "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Hiç Katılmıyorum" seçeneklerinden oluşan 5 dereceden kendilerine en uygun olanını seçmeleri istenmiş ve araştırmanın alt problemleri doğrultusunda öğretmenlerin programa ilişkin görüşlerine dair ortalama puanlar elde edilmiştir.

Okul yöneticilerinin rehberlik uygulamalarında öğretmenlere yönelik liderliğini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçekte yer alan ifadeler 5'li Likert tipi ölçek olarak düzenlenmiştir. Değerlendirme aşamasında; hiç katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) puan verilmiştir. Anket maddelerine verilen yanıtlar, bu puan değerine göre istatistiksel veriler olarak kaydedilmiş ve çözümlenmiştir.

Ölçme aracında elde edilen verilerin geçerliği ve tutarlılığı analiz edilmiştir. Ölçeğin verilen cevaplar doğrultusunda güvenilir sonuçlar verip vermeyeceği incelenmiştir. Bunun için güvenilirlik analizi yapılarak Cronbach's Alfa değeri hesaplanmıştır.

Güvenilirlik analizinin amacı verilerin rastlantısallığını ölçmektedir. Ankete verilen cevaplar rastgele dağılım gösteriyorsa anket sonuçlarının güvenilir olduğuna karar verilir. Güvenilirlik analizi seçilen örneğin güvenilirliğini, tesadüfiliğini ve tutarlılığını test etmekte kullanılır. Sonucun güvenilir olup olmadığına Cronbach's Alpha (α) değerine göre karar verilir (Kalaycı,2009).

α değeri,	$0.00 \leq \alpha \leq 0.40$	ise	Güvenilir değil
α değeri,	$0.40 \leq \alpha \leq 0.60$	ise	Düşük güvenilirlikte
α değeri,	$0.60 \leq \alpha \leq 0.80$	ise	Oldukça güvenilir
α değeri,	$0.80 \leq \alpha \leq 1.00$	ise	Yüksek güvenilirdir.

Tablo 3.2. Güvenirlik Analiz Sonuçları

Ölçek	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Rehberlik Uygulamaları Anketi	,905	20
Müdürlerin Liderliği Anketi	,909	17

Sınıf öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları anketinin ölçeğinin 0.905, okul müdürlerinin liderliğinin rehberlik uygulamalarına etkililiği anketinin ölçeğinin 0.909 yüksek güvenilir kategorisinde olduğunu göstermektedir. Buna göre ölçekteki sorulara verilen cevapların tutarlı olduğu ve bu verilerin kullanılabilir olduğu belirlenmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın ölçme aracı 2013-2014 öğretim yılında uygulandığından, o döneme ait gerekli istatistiksel veriler elde edilmiş olup, örneklem sayısı belirlenmiştir. Gerekli izinler alındıktan sonra, kullanılacak ölçme aracı yeterli sayıda çoğaltılmıştır. Örneklem listesi doğrultusunda okullara tek tek gidilmiş ve öğretmenlerle görüşülerek anket hakkında gerekli bilgiler verilmiştir. Anketler 300 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Anketlerden 240 tanesi geri dönmüştür. Anketlerin geri dönüş oranı % 80 olarak gerçekleşmiştir. Büyüköztürk (2005)'e göre sağlıklı yorum yapabilmek için anket geri dönüş oranının %70'in üzerinde olması beklenir. Hatalı ve eksik doldurulan 29 anket değerlendirme dışı tutulmuştur. Sonuç olarak, anketlerin toplanması dahilinde veriler istatistik programına girilmeye hazır hale getirilmiştir ve numaralandırılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesinde SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Demografik verilere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin veriler, normal dağılım gösterdiğinden parametrik testler uygulanmıştır. Verilerin dağılımında aritmetik ortalama, medyan ve mod birbirine yakınsa ve Skewness (Çarpıklık)-Kurtosis (Basıklık) değerleri -1 ile +1 değerleri arasında ise puanların normal dağılım gösterdiği söylenebilir ve parametrik testler kullanılabilir (Büyüköztürk, 2007).

Sınıf öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları ve okul müdürlerinin liderliğinin rehberlik uygulamalarına etkisi araştırılırken ikili değişkenlerde (cinsiyet, rehberlik servisinin olup olmaması) değişimi incelemek için bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları ve okul müdürlerinin liderliğinin rehberlik uygulamalarına etkisi araştırılırken bağımsız değişkenlere (yaş, okutulan sınıf düzeyi, sınıf mevcudu, mesleki deneyim, mezun olunan kurum,) göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları ve okul müdürlerinin liderliğinin rehberlik uygulamalarına etkisi yaş, okutulan sınıf düzeyi, sınıf mevcudu, mesleki deneyim, mezun olunan kurum değişkenlerinin hangi gruplar arasında farklılaştığını araştırmak için post-hoc Scheffe testi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki incelenirken Pearson Corralation analizi yapılmıştır. Yordayıcılığı test etmek için basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına yönelik olarak toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır.

4.1. Kişisel Bilgilere Ait Bulgular

Veri toplama aracının birinci bölümünde yer alan kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, okutulan sınıf düzeyi, sınıf mevcudu, mesleki deneyim, mezun olunan eğitim kurumu, okulda rehberlik servisinin olup olmaması değişkenlerine ait frekans ve yüzde dağılımları tablolarda verilmektedir.

Tablo 4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	F	%
Kadın	134	63.5
Erkek	77	36.5
Toplam	211	100.0

Tablo 4.1 incelendiğinde, araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin oranının (% 63.5), erkek öğretmenlerin (% 36.5) yaklaşık iki katı olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenliğinin daha çok kadın öğretmenler tarafından tercih edilen bir branş olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin Yaşlarına Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yaş	F	%
20-30 yaş	67	31.8
31-40 yaş	99	46.9
41-50 yaş	20	9.5
51 yaş ve üstü	6	2.8
Toplam	192	91.0

Tablo 4.2. incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden (% 31,8)'i 20-30 yaş aralığını, (% 46.9) 'u 31-40 yaş aralığını, (% 9.5) 'i 41-50 yaş aralığını, (% 2.8) 'i 51 yaş ve üzeri yaş aralığını oluşturduğu görülmektedir. Anketi cevaplayan öğretmenlerden (% 9.0) 'u yaşını belirtmek istememiştir. Örneklem dağılımı daha çok 20 ile 41 yaş aralığını oluşturur.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Sınıf Rehber Öğretmeni Olduğu Sınıf Düzeyine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Sınıf Düzeyi	F	%
1.Sınıf	49	23.2
2.Sınıf	70	33.2
3.Sınıf	49	23.2
4.Sınıf	43	20.4
Toplam	211	100.0

Tablo 4.3. incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden (% 23.2) 'si 1. sınıf, (% 33,2) 'si 2. sınıf, (% 23,2) 'si 3. sınıf, (% 20,4) 'ü 4. sınıf öğretmenliği yaptığı görülmektedir. Örneklem dağılımı ikinci sınıflarda fazla olmakla beraber diğer sınıflarda birbirine yakın oranlarda olmuştur.

Tablo 4.4. Sınıf Mevcudlarına Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Sınıf Mevcudu	F	%
20 ve daha az	2	.9
20-30	55	26.1
30-40	109	51.7
40-50	30	14.2
50 ve üzeri	15	7.1
Toplam	211	100.0

Tablo 4.4. incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden (% .9)'u 20 ve daha az kişilik sınıf mevcuduna, (% 26.1)'i 20-30 kişilik sınıf mevcuduna, (% 51.7)'si 30-40 kişilik sınıf mevcuduna, (% 14.2)'si 40-50 kişilik sınıf mevcuduna, (% 7.1)'i 50 ve üzeri kişilik sınıf mevcudunda görev yaptığı görülmektedir. 20 ve daha az kişilik sınıf mevcuduna sahip sınıf sayısının çok az olduğu görülmektedir. En fazla görülen sınıf mevcudu 30-40 kişilik sınıflardan oluşmuştur.

Tablo 4.5. Öğretmenlerin Mesleki Deneyimlerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Mesleki Deneyim	F	%
5 yıl ve daha az	34	16.1
6-10 yıl	75	35.5
11-15 yıl	50	23.7
16-20 yıl	33	15.6
21-25 yıl	11	5.2
26 yıl ve üzeri	8	3.8
Toplam	211	100.0

Tablo 4.5. incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden, (% 16.1)'i 0-5 yıl deneyime, (% 35.5)'i 6-10 yıl deneyime, (% 23.7)'si 11-15 yıl deneyime, (% 15.6)'sı 16-20 yıl deneyime, (% 5.2)'si 21-25 yıl deneyime, (% 3.8)'i 26 yıl ve üzeri deneyime sahip olduğu görölmektedir.

Tablo 4.6. Öğretmenlerin Mezun Olduğu Eğitim Kurumuna Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Mezun Olunan Kurum	F	%
Yüksek okul	20	9.5
Fen-edebiyat fakültesi	7	3.3
Eğitim fakültesi	163	77.3
Yüksek lisans	21	10.0
Toplam	211	100.0

Tablo 4.6. incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden, (% 9.5)'i yüksek okul, (% 3.3)'ü fen-edebiyat fakültesi, (% 77.3)'ü eğitim fakültesi, (% 10.0)'u yüksek lisans eğitim düzeyine sahiptir. En büyük grubu %77.3 oranla eğitim fakültesi mezunu sınıf öğretmenleri oluşturduğu görölmektedir.

Tablo 4.7. Okullarda Rehberlik Servisinin Bulunmasına Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Rehberlik Servisi	F	%
Var	203	96.2
Yok	8	3.8
Toplam	211	100.0

Tablo 4.7. incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, (% 96.2)'si okulunda rehberlik servisi bulunurken, (% 3.8)'i okulunda rehberlik servisi bulunmadığı görülmektedir. Örnekleme büyük çoğunluğun okulunda rehberlik servisi bulunmaktadır.

4.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın temel amacı doğrultusunda oluşturulan alt problemlere ait bulgular, tablolar şeklinde sunulmuş ve yorumları yapılmıştır.

4.2.1. Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

1. *Alt Problem: Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları ne düzeydedir?*

Tablo 4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamaları Düzeyleri

Rehberlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss
Öğretim yılı başında uygulayacağım rehberlik çalışmalarını rehberlik planı çerçevesinde düzenliyorum.	211	3.66	.95
Sınıf rehber öğretmeni olarak rehberlik ile ilgili görev ve sorumluluklarımı biliyorum.	210	4.05	.83
Okula yeni gelen öğrencilere okulu ve çevresini tanıtıyorum.	210	4.07	.89
Öğrencilerimin rehberlik ihtiyaçlarını belirleyerek, bunlara ilişkin çalışmaları yürütüyorum.	211	3.96	.84
Öğrenci kişisel gelişim dosyalarını düzenli ve etkili olarak dolduruyorum.	210	3.71	.98

Öğretim etkinliklerinde öğrencilerimin ilgi yetenek ve kişilik özelliklerini tanımalarına yönelik etkinlikler yapıyorum.	211	3.91	.87
Öğrencilerimi ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda, eğitici faaliyetlere yönlendiriyorum.	211	3.96	.82
Öğrencilerime verimli ders çalışma yolları hakkında bilgi veriyorum.	210	4.30	.71
Öğrencilerim için rehberlik planında yer alan sınıf rehberlik etkinlikleri uyguluyorum.	210	3.81	.83
Okuldaki sosyal etkinlikleri öğrencilerime duyuruyor ve bu etkinliklerle ilgili olarak onları bilgilendiriyorum.	210	4.07	.85
Öğrencilerimin yaş grubuna/düzeyine uygun bireyi tanıma tekniklerini uyguluyorum.	211	3.65	.93
İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik sorunun kaynağını bulma ve giderilmesi için gerekli yönlendirme çalışmalarını sağlıyorum.	211	4.09	.85
Bireyi tanıma teknikleriyle elde ettiğim sonuçları, etik ilkeler çerçevesinde, öğrencilerimle paylaşıyorum, onlara bilgi veriyorum.	208	3.83	.90
Öğrencilerimin meslekleri tanımaları amacı ile;iş yeri ziyareti, meslek adamlarını sınıfa davet, meslekler panosu hazırlanması vb. çalışmalar yönetiyorum.	211	3.39	1.12
Öğrenci velileriyle gerektiğinde başarı durumlarıyla ilgili bireysel görüşmeler yapıyorum.	211	4.33	.73
Eğitim, iletişim, verimli çalışma, gelişim özellikleri vb. konularda velilere yönelik bilgilendirici toplantılar düzenliyorum.	211	4.14	.84
Yılsonunda uyguladığım rehberlik çalışmalarını değerlendirerek, okul rehberlik servisine yıl sonu değerlendirme raporu veriyorum.	211	3.96	1.00
İhtiyaç duyan öğrencileri rehberlik servisine yönlendiriyorum.	209	4.32	.80

Sınıf rehberlik çalışmalarını okul rehberlik servisi ile işbirliği içinde yürütüyorum.	211	4.18	.87
Kaynaştırma eğitimi öğrencilerine yönelik eğitim faaliyetlerini, öğrencilerin bireysel ihtiyaçları doğrultusunda düzenliyorum.	208	4.01	.94
Toplam	211	3.97	.55

Tablo 4.8. ayrıntılı olarak incelendiğinde, sınıf rehber öğretmenlerinin “Sınıf Rehberlik Uygulamaları”na ilişkin görüşlerine ait ortalama değerlerin 3.41 ile 4.20 arasında değiştiği ve bunun “Bana Uyuyor” seçeneğine karşılık geldiği görülmektedir. Başka bir ifade ile sınıf rehber öğretmenlerinin anket maddelerinde yer alan ifadelere ilişkin görüşleri olumludur, maddelerde belirtilen özelliklere genellikle katılmaktadırlar. Bu bulgular ışığında sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik uygulamalarını büyük ölçüde yararlı ve olumlu olarak algıladıkları söylenebilir.

Anket maddeleri arasında üç maddenin aritmetik ortalama değerinin 4.21-5.00 aralığında olması dikkat çekmektedir. Sınıf rehber öğretmenleri bu maddelere bana tamamen uyuyor şeklinde cevap vermişlerdir. Anket sonuçlarına göre sınıf rehber öğretmenleri; verimli ders çalışma, velilerle bireysel görüşme ve rehberlik servisine yönlendirme konusunda kendilerini çok yeterli bulmuşlardır.

4.2.2. Okul Müdürünün Rehberlik Uygulamalarına Yönelik Liderlik Düzeyi

2.Alt Problem: Okul müdürleri hangi düzeyde liderlik sergilemektedir?

Tablo 4.9. Okul Müdürünün Rehberlik Uygulamalarına Yönelik Liderlik Düzeyi

Okul Müdürlerinin Rehberlik Uygulamaları Liderliği	N	\bar{X}	Ss
Okul müdürü okul rehberlik çalışmalarını etkili bir şekilde koordine etmektedir.	211	3.48	1.05
Okuldaki rehberlik uygulamalarına okul müdürü ilgililerin aktif katılımını sağlamaktadır.	210	3.47	1.03
Okul müdürünün rehberlik çalışmalarıyla ilgisi ve liderliği çalışmaları olumlu yönde desteklemektedir.	208	3.62	1.09
Okul müdürü, rehberlik çalışmalarında sınıf rehber öğretmenlerini yönlendirmektedir.	211	3.45	1.09
Okul müdürü, rehberlik hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde sınıf rehber öğretmenlerine gerekli materyallerin sağlanmasında yardım etmektedir.	211	3.62	3.63
Okul müdürü, sınıf rehber öğretmenlerini hizmet içi eğitimlere etkili katılım konusunda teşvik etmektedir.	211	3.49	.99
Okul yönetimi tarafından öğretmenler için, öğrenciler hakkındaki gözlem ve kanaatlerini belirtebileceği gözlem formu, dereceleme ölçeği vb. araçlar sağlanmasına destek vermektedir.	211	3.55	.96
Okul müdürü, sınıf rehber öğretmenin rehberlik uygulamalarını yapacağı uygun ortam ve koşulları sağlamakta öncülük etmektedir.	210	3.49	.94
Okul müdürü, rehberlik hizmetlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için sınıf rehber öğretmeni- okul rehber öğretmeni ve veliler arasında eşgüdümü sağlamaktadır.	211	3.57	.94

Okul müdürü, sınıf rehber öğretmenin rehberlik uygulamalarını bütün öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirmesini sağlamaktadır.	211	3.56	.92
Okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni ile okul rehber öğretmenin öğrencilerin kendilerini tanımaları ve kabullenmelerini sağlayıcı etkinlikler düzenlemesine destek vermektedir.	211	3.56	.93
Okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni ile okul rehber öğretmenin öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerilerinin gelişmesini sağlayıcı etkinlikler düzenlemesine destek vermektedir.	211	3.62	.93
Okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni ve okul rehber öğretmenin öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerilerinin sağlayıcı etkinlikler düzenlemesine destek vermektedir.	211	3.59	.94
Okul müdürü, bir üst eğitim kurumlarının öğrenciler tarafından tanınmasına ve ziyaret edilmesine olanak sağlamaktadır.	211	3.43	1.03
Okul müdürü rehberlik ihtiyacı olan öğrencilerin çalışmalarında gereken desteği vermektedir.	210	3.70	.91
Rehberlik servisinin çalışmasını sağlamaktadır.	211	3.87	.84
Mesleklerin tanıtımı için mesleki kuruluşlarla işbirliği içinde çalışılmasına destek vermektedir.	211	3.53	1.07
Toplam	211	3.56	.83

Tablo 4.9. incelendiğinde, sınıf rehber öğretmenlerinin “Okul Müdürlerinin Rehberlik Uygulamalarına ”na ilişkin görüşlerine ait ortalama değerlerin ($x = 3.56$) 3.41 ile 4.20 arasında değiştiği ve bunun “Katılıyorum” seçeneğine karşılık geldiği görülmektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin anket maddelerinde yer alan ifadelerle ilişkin görüşleri yeterli düzeyinde çıkmıştır ve maddelerde belirtilen özelliklere genellikle katılmaktadırlar. Bu sonuçlar ışığında sınıf rehber öğretmenleri, okul müdürlerinin liderliğinin rehberliğe büyük ölçüde yararlı ve olumlu olarak yansıdığını düşünmektedirler.

4.2.3. Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

3.Alt Problem: Sınıf öğretmenlerinin sınıf rehberlik uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 4.10. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan t-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Sınıf Rehberlik Uygulamaları	Kadın	13	3.9	.5	.58	.55
	Erkek	77	3.9	.6	.56	.57
			4	1	2	5

*p<0.05 *t>1.96

Tablo 4.10 incelendiğinde, sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik uygulamalarına ilişkin görüşlerinde cinsiyetin anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.11. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Rehberlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
20-30 yaş	67	3.99	.49	G.Arası	1.108	3	1.122	.341
31-40 yaş	99	3.90	.59					
41-50 yaş	20	4.06	.64	G.İçi	61.892	188		
51 yaş ve üstü	6	4.26	.86					
Toplam	192	3.96	.57	Toplam	62.999	191		

*p<0.05 *F>2.60

Tablo 4.11. incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin yaş gruplarına göre sınıf rehberlik uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=1.122 ve p= .341).

Tablo 4.12. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Rehberlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
1.Sınıf	49	3.80	.53	G.Arası	3.06	3	3.373	.019
2.Sınıf	70	4.07	.50					
3.Sınıf	49	3.88	.64	G.İçi	62.584	207		
4.Sınıf	43	4.09	.52					
Toplam	211	3.97	.55	Toplam	65.644	210		

*p<0.05 *F>2.60

Tablo 4.12 incelendiğinde, sınıf rehberlik uygulamalarında sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (F=3.373 ve p<.05). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek üzere yapılan post-hoc Scheffe testi sonucu Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Değişkenine İlişkin Scheffe Testi

Bağımlı Değişken	(I)Okutulan Sınıf	(J)Okutulan Sınıf	Ortalama Fark (I-J)	P
Sınıf Rehberlik Uygulamaları	1	2	-.26605	.010
		3	-.08266	.458
		4	-.29067	.012
	2	1	.26605	.010
		3	.18339	.075
		4	-.02462	.817

*p<0.05

Tablo 4.13’de post-hoc Scheffe testi sonuçlarına bakıldığında 1. sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin rehberlik uygulamaları ile 2. ve 4. sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin rehberlik uygulamalarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). 1. sınıf okutan sınıf öğretmenler rehberlik uygulamalarını ($x=3.80$) yeterli bulurken, 2. sınıf ($x=4.07$) ve 3. sınıf ($x=4.09$) okutan sınıf öğretmenleri rehberlik uygulamalarını biraz daha fazla yeterli olarak görmektedirler.

Tablo 4.14. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				<i>Anova Sonuçları</i>				
Rehberlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
20 ve daha az	2	4.02	.03	G.Arası	3.28	4	2.706	.031
20-30 kişi	55	4.03	.57					
30-40 kişi	109	4.03	.53	G.İçi	62.178	205		
40-50 kişi	30	3.81	.54					
50 ve üzeri	15	3.61	.59	Toplam	65.461	209		
Toplam	211	3.97	.55					

*p<0.05

*F>2.60

Tablo 4.14 incelendiğinde, sınıf rehberlik uygulamalarında sınıf mevcutlarına göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (F=2.706 ve p<.05). Bu farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğunu görmek üzere yapılan post-hoc Scheffe testi sonucu Tablo 4.15’de verilmiştir.

Tablo 4.15. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Mevcuduna İlişkin Scheffe Testi

Bağımlı Değişken	(I) Sınıf Mevcudu	(J) Sınıf Mevcudu	Ortalama Fark (I-J)	P
	20 ve daha az	20-30	-.00586	.988
		30-40	-.00896	.982
		40-50	.21246	.598
		50 ve üzeri	.40974	.324
	20-30	20 ve daha az	.00586	.988
		30-40	-.00310	.973
		40-50	.21831	.083
		50 ve üzeri	.41560	.010
	30-40	20 ve daha az	.00896	.982
		20-30	.00310	.973
		40-50	.22142	.053
		50 ve üzeri	.41870	.006
Rehberlik Uygulamaları		20-30	.00310	.973
		40-50	.22142	.053
		50 ve üzeri	.41870	.006

*p<0.05

Tablo 4.15'deki post-hoc Scheffe testi sonuçlarına bakıldığında sınıf mevcudu 50 ve üzeri olan sınıflarla, sınıf mevcudu 20-30 ve 30-40 olan sınıflar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Tablo 4.14'deki ortalamalara puanlara bakıldığında mevcudu 20-30 kişi olan sınıflarda rehberlik uygulamalarını düzeyi ($x=4.03$), 30-40 kişilik sınıflarda ($x=4.03$), 50 kişi ve üzeri sınıflarda ($x=3.61$) olduğu görülmektedir.

Tablo 4.16. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Rehberlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
1-5 yıl	34	3.92	.00	G.Arası	3.491	5	2.303	.046
6-10 yıl	75	3.88	.22					
11-15 yıl	50	3.99	.00	G.İçi	62.152	205		
16-20 yıl	33	4.23	.17					
21-25 yıl	11	4.05	.40					
26 yıl ve üzeri	8	3.70	.35	Toplam	65.644	210		
Toplam	211	3.97	.19					

*p<0.05

*F>2.60

Tablo 4.16 incelendiğinde, sınıf rehberlik uygulamalarında mesleki deneyime göre görüşler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p<.05). Bu farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğunu görmek üzere yapılan post-hoc Scheffe testi sonucu Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Mesleki Deneyime İlişkin Scheffe Testi

Bağımlı Değişken	(I)Mesleki Deneyim	(J)Mesleki Deneyim	Ortalama Fark(I-J)	P
Rehberlik Uygulamaları	1-5	6-10	.03815	.738
		11-15	-.06716	.584
		16-20	-.30665	.024
		21-25	-.12500	.514
		26 ve üzeri	.21776	.315
	6-10	1-5	-.03815	.738
		11-15	-.10531	.296
		16-20	-.34480	.003
		21-25	-.16315	.360
		26 ve üzeri	.17961	.381
	11-15	1-5	.06716	.584
		6-10	.10531	.296
		16-20	-.23949	.054
		21-25	-.05784	.753
		26 ve üzeri	.28492	.176
	16-20	1-5	.30665	.024
		6-10	.34480	.003
		11-15	.23949	.054
		21-25	.18165	.344

*p<0.05

Tablo 4.17'deki post-hoc Scheffe testi sonuçlarına bakıldığında 16-20 yıl arası mesleki deneyime sahip olan sınıf öğretmenleriyle; 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 26 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı farklılaşma olduğu görülmektedir.

Tablo 4.18. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Mezun Olunan Eğitim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Rehberlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
Yüksekokul	20	3.93	.36	G.Arası	.947	6	.498	.810
Fen-edebiyat Fakültesi	7	4.12	.00					
Eğitim Fakültesi	163	3.95	.13	G.İçi	64.697	204		
Yüksek Lisans	21	4.13	.30					
Toplam	211	3.97	.19	Toplam	65.644	210		

*p<0.05 *F>2.60

Tablo 4.18 incelendiğinde sınıf öğretmenleri arasında mezun olunan eğitim kurumuna göre sınıf rehberlik uygulamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=.498 ve p= .810).

Tablo 4.19. Sınıf Rehberlik Uygulamalarının Okul Rehberlik Servisinin Olup Olmamasına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Rehberlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
Rehberlik servisi var	203	3.98	.55	G.Arası	.402	2	.642	.528
Rehberlik servisi yok	8	3.76	.57	G.İçi	65.241	208		
Toplam	211	3.97	.55	Toplam	65.644	210		

*p<0.05

*F>2.60

Tablo 4.19 incelendiğinde, okul rehberlik servisinin olup olmamasına göre sınıf rehberlik uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=.642 ve p= .528).

4.2.4. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde sınıf rehber öğretmenlerinin, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarının cinsiyet, yaş, okutulan sınıf, sınıf mevcudu, mesleki deneyim, mezun olunan eğitim kurumu, okulda rehberlik sevisinin olup olmaması değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ait bulgular yer almaktadır.

4.Alt Problem: Sınıf rehber öğretmenlerinin, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında bağımsız değişkenlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 4.20. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan t-Testi

Ölçek	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları	Kadın	134	3.55	.76	-.314	.753
	Erkek	77	3.59	.93	-.298	.766

*p<0.05 *t>1.96

Tablo 4.20 incelendiğinde, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testine göre öğretmenlerin görüşleri arasında cinsiyetin anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.21. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
20-30 yaş	67	3.54	.82	G.Arası	.220	3	.099	.961
31-40 yaş	99	3.56	.87					
41-50 yaş	20	3.47	.91	G.İçi	139.87	188		
51 yaş ve üstü	6	3.66	.85					
Toplam	192	3.55	.85	Toplam	140.09	191		

*p<0.05

*F>2.60

Tablo 4.21 incelendiğinde, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin, sınıf rehber öğretmenlerinin görüşleri arasında yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=.099 ve p= .961).

Tablo 4.22. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				<i>Anova Sonuçları</i>				
Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
1.Sınıf	49	3.36	.75	G.Arası	4.64	3	2.279	.081
2.Sınıf	70	3.54	.97					
3.Sınıf	49	3.59	.80	G.İçi	140.498	207		
4.Sınıf	43	3.81	.62					
Toplam	211	3.56	.83	Toplam	145.137	210		

*p<0.05 *F>2.60

Tablo 4.12 incelendiğinde, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin, sınıf rehber öğretmenlerinin görüşleri arasında sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=2.27) ve p=.081).

Tablo 4.23. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Sınıf Mevcuduna Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
20 ve daha az	2	3.91	.12	G.Arası	1.496	4	.536	.709
20-30 kişi	55	3.58	1.00					
30-40 kişi	109	3.61	.78	G.İçi	143.024	205		
40-50 kişi	30	3.41	.63					
50 ve üzeri	15	3.41	.88	Toplam	144.520	209		
Toplam	211	3.56	.83					

*p<0.05 *F>2.60

Tablo 4.23 incelendiğinde, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin, sınıf rehber öğretmenleri arasında sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=.536 ve p= .709).

Tablo 4.24. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
1-5 yıl	34	3.53	.80	G.Arası	3.655	5	1.059	.384
6-10 yıl	75	3.44	.78					
11-15 yıl	50	3.72	.90	G.İçi	141.482	205		
16-20 yıl	33	3.61	.85					
21-25 yıl	11	3.44	.93	Toplam	145.137	210		
26 yıl ve üzeri	8	3.90	.62					
Toplam	211	3.56	.83					

*p<0.05 *F>2.60

Tablo 4.24 incelendiğinde, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin, sınıf rehber öğretmenlerinin görüşleri arasında mesleki deneyim yılları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=1.059, p=.384).

Tablo 4.25. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Mezun Olunan Eğitim Kurumuna Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
Yüksekokul	20	3.71	.74	G.Arası	3.609	6	.867	.520
Fen-edebiyat Fakültesi	7	3.53	.64					
Eğitim Fakültesi	163	3.53	.81	G.İçi	141.529	204		
Yüksek Lisans	21	3.73	1.04					
Toplam	211	3.56	.83	Toplam	145.137	210		

*p<0.05 *F>2.60

Tablo 4.25 incelendiğinde, okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin, sınıf rehber öğretmenlerinin görüşleri arasında mezun olunan eğitim kurumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=.867 ve p= .520).

Tablo 4.26. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamalarının Okul Rehberlik Servisinin Olup Olmamasına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

<i>Aritmetik ortalama ve standart sapma</i>				Anova Sonuçları				
Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları	N	\bar{X}	Ss	Var Kay.	Kareler Top.	Sd	F	P
Rehberlik servisi var	203	3.57	.83	G.Arası	.139	2	.100	.905
Rehberlik servisi yok	8	3.49	.77	G.İçi	144.999	208		
Toplam	211	3.56	.83	Toplam	145.137	210		
		*p<0.05	*F>2.60					

Tablo 4.26 incelendiğinde, okul rehberlik servisinin olup olmamasına göre sınıf rehberlik uygulamalarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (F=.100 ve p= .905).

4.2.5. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları ile Öğretmenlerin Rehberlik Uygulamaları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular ve Yorumlar

5.Alt Problem: Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin liderlik uygulamaları ile öğretmenlerin rehberlik uygulamaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 4.27. Okul Müdürlerinin Liderlik Uygulamaları ile Öğretmenlerin Rehberlik Uygulamaları Arasındaki Korelasyon (PearsonOrralation)

		Rehberlik Uygulamaları	Liderlik Uygulamaları
Rehberlik Uygulamaları	R	1	.399
	P		.000
	N	211	211
Liderlik Uygulamaları	R	.399	1
	P	.000	
	N	211	211

*p<.05 **p<.01

Okul müdürlerinin liderlik uygulamaları ile öğretmenlerinin sınıf rehberlik uygulamaları arasında pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($r=.399$), ($p<.01$) bulunmuştur.

Okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarında göstermiş olduğu liderlik, öğretmenlerin rehberlik uygulamalarındaki başarılarının olumlu yönde artmasını sağlamaktadır. Bu durum okul müdürlerinin liderlik düzeyi arttığında, rehberlik uygulamalarının düzeyinin de artacağına işaret olabilir.

4.2.6. Liderlik Uygulamalarının Rehberlik Uygulamalarını Yordamasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

6.Alt Problem: Okul müdürlerinin liderlik uygulamaları, öğretmenlerin rehberlik uygulamalarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Tablo 4.28. Rehberlik Uygulamalarının Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

Değişkenler	B	Std. Hata	B	T	P
Sabit	3.015	.156	-	19.294	.000
Liderlik Uygulamaları	.269	.043	.399	6.296	.000

p<.05 Bağımlı Değişken: Rehberlik Uygulamaları

Tablo 4.28'e göre okul müdürlerinin liderlik uygulamalarına ilişkin algıdaki 1 birimlik artış, öğretmenlerin rehberlik uygulamalarının etkililiğine ilişkin 0.399'luk bir artışa sebep olmaktadır. Ana kütle üzerinde bu çalışma yapılsaydı toplam varyansın%40'ını açıklayabilirdi. Bu bulguya göre okul müdürlerinin liderlik uygulamalarının, rehberlik uygulamalarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına dayalı olarak sonuç, tartışma ve öneriler kısmı yer almaktadır.

5.1. SONUÇ

Okul müdürlerinin liderlik uygulamaları ile rehberlik uygulamaları arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu çalışmada, istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1. Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Uygulamalarına İlişkin Sonuçlar

Rehberlik, bireyin kendini gerçekleştirmesine ve bedensel, zihinsel ve sosyal anlamda ileriye taşınmasına yardım eden eğitimin hizmet alanlarından biridir. Rehberlik, bireyi tanımak, ona kendini tanıtmak ve gelişimine yardımcı sağlamaktadır. Birey; rehberlik sayesinde kendi potansiyellerinin farkına vararak, problem çözme sürecinde başarıya ulaşır.

Rehberlik hizmetleri okullarda özellikle ilköğretim okullarında en önemli faktörlerden biridir. Sınıf rehber öğretmen için eğitim, öğrencilerin yalnızca akademik başarısı ilgilenmekle sınırlı olamamalıdır. Aynı zamanda öğrencinin bir bütün olarak her yönden gelişimine yardımcı olunması sağlanmalıdır. Bununla birlikte ilköğretim düzeyinde rehberlik hizmetleri, sadece özel bir hizmet alanı olarak değil, eğitimsel çerçeve içinde yer alan bir unsur olarak görülmelidir. İlköğretim dönemi bir çocuğun

gelişiminin en hızlı yaşandığı bir dönem olması açısından rehberlik hizmetleri konusunda daha çeşitli ve daha etkin faaliyetlerin gerçekleştirilmesine ihtiyaç vardır.

Bu Araştırmada:

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkeni rehberlik uygulamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya neden olmamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden kadın öğretmenlerin sayısının, erkek öğretmenlerin sayısının yaklaşık iki katı olduğu görülmüştür.

- Araştırmaya katılan öğretmenler yaş değişkenine göre rehberlik uygulamalarında farklı düşünmemektedir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri arasında okutulan sınıf düzeyinde rehberlik uygulamalarında bir farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur. Buna göre 1. sınıf okutan sınıf rehber öğretmenlerinin, 2. , 3. ve 4. sınıfı okutan sınıf rehber öğretmenlerine göre rehberlik uygulamalarında kendilerini daha yetersiz görmektedir. Bunun sebebi olarak 1. sınıfta okuma-yazma etkinliklerinin yoğunluğundan dolayı rehberlik uygulamalarında yeterli çalışmanın yapılamadığı ifade edilebilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf mevcuduna göre rehberlik uygulamaları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Öğretmenlerin görüşleri arasında anlamsal bakımdan büyük farklılıklar bulunmamakta fakat görüş farklılıkları bulunmaktadır. 50 ve üzeri sınıf mevcuduna sahip olan sınıflardaki rehberlik uygulamalarına ait aritmetik ortalamaların düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kalabalık sınıf ortamlarında rehberlik çalışmaları uygulanmasının zorlaştırdığı şeklinde yorumlanabilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinde mesleki kıdem değişkenine göre rehberlik uygulamalarına ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin rehberlik uygulama düzeyi en yüksektir. 26 ve üzeri mesleki kıdeme sahip

öğretmenlerin rehberlik uygulama düzeyi en düşük çıkmıştır. Bu durum emekliliği yaklaşmış öğretmenlerin rehberlik uygulamalarını diğer öğretmenlerden daha az düzeyde gerçekleştirdiğini göstermektedir. Eğitimde bilgisayar kullanımının artması, öğrenen bir öğretmen modelinin oluşması, öğrenci rehberlik hizmetlerinin önem kazanması gibi nedenler öğretmenlerin yenilenmesi ve kendini geliştirmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

- Öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre rehberlik uygulamalarına ilişkin aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

- Öğretmenler okullarında rehberlik servisinin bulunup bulunmamasına göre rehberlik uygulamalarına ilişkin farklı düşünmemektedir.

- Araştırmaya katılan sınıf rehber öğretmenlerinin görüşlerine göre yüksek düzeyde gerçekleştirilen rehberlik uygulamaları; ‘Öğrenci velileriyle gerektiğinde başarı durumlarıyla ilgili bireysel görüşmeler yapıyorum.’, ‘İhtiyaç duyan öğrencileri rehberlik servisine yönlendiriyorum’ ve ‘Öğrencilerime verimli ders çalışma yolları hakkında bilgi veriyorum.’ maddelerinin olduğu görülmüştür. En düşük düzeyde gerçekleştirilen rehberlik uygulaması ise ‘Öğrencilerimin meslekleri tanımaları amacı ile; iş yeri ziyareti, meslek adamlarını sınıfa davet, meslekler panosu hazırlanması vb. çalışmalar yönetiyorum’ olarak belirlenmiştir. Sınıf rehber öğretmenlerinin, akademik başarıyı arttırmak adına yapılan çalışmaları daha yeterli düzeyde gördükleri belirlenmiştir. İlkokullarda meslekleri tanıtmaya, mesleki yönlendirme çalışmalarının yeterli seviyede yapılmadığı görülmektedir. Mesleki yönlendirme çalışmalarının lise seviyesinde yapılması gerektiği algısı, meslek tanımlarına gereken önemin verilmemesi, ilkokullarda meslek seçiminin erken olduğu gibi düşüncelerin, bu çalışmaların gerektiği gibi yerine getirilememesinde etkili olduğu söylenebilir.

5.1.2. Okul Müdürünün Liderliğinin Rehberlik Uygulamalarına Etkisine İlişkin Sonuçlar

Okul rehberlik uygulamalarının gerçekleştirilmesinin sağlanmasında, okul yöneticilerinin rehberlik uygulamaları konusundaki yeterlilik düzeyi ve sergilediği

liderlik oldukça önemlidir. Okul yöneticilerinin rehberlik konusundaki bilgi ve becerisi okul rehberlik uygulamalarını doğrudan etkilemektedir.

Bu Araştırmada:

- Sınıf rehber öğretmenlerin cinsiyetinin, okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisiyle ilgili görüşlerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı belirlenmiştir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşının, okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisiyle ilgili görüşlerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin okutulan sınıf düzeyinde okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisiyle ilgili görüşlerinde bir farklılaşmaya neden olmadığı bulunmuştur.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf mevcuduna göre okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisiyle ilgili görüşlerindeki aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre, okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisiyle ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark görülmemiştir.
- Öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisiyle ilgili farklı düşünmediği belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin okullarında rehberlik servisinin bulunup bulunmamasına göre, sınıf rehber öğretmenlerinin okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisiyle ilgili görüşlerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

• Araştırmaya katılan öğretmenlerin alt boyutların hepsine ait görüşlerinde (cinsiyet, yaş, okutulan sınıf, sınıf mevcudu, mesleki deneyim, mezun olunan kurum, rehberlik servisinin olup olmaması) okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarına etkisinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı görülmüştür. ‘Rehberlik servisin çalışmasını sağlamaktadır.’ maddesi en yüksek düzeyde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Buna göre sınıf rehber öğretmenleri tarafından rehberlik uygulamalarının, okul müdürü liderliğinde gerçekleştiği ve okul müdürünün liderliğinin bu durumu pozitif yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

5.2.Tartışma

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların, araştırmanın konusu ile ilgili başka araştırmaların sonuçları karşılaştırılması ve tartışılması amaçlanmaktadır.

Genel olarak okul rehberlik servislerinin, rehberlik programlarının uygulamasında okul yönetimiyle işbirliği içerisinde olduğu sonucuna varılmıştır. Bu konuyla ilgili olarak ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde psikolojik danışman, yönetici ve sınıf rehber öğretmenleri arasında sağlanan işbirliğinin incelendiği araştırmalar yapılmıştır (Akbaş ve Çam, 2003; Aktepe, 2008). Bu araştırmalarda yıllık plan ve programların hazırlanması ve öğrencilerin kendilerine uygun eğitsel kolların seçimi konularında yapılan etkinliklerde okul rehberlik servisinin okul idaresiyle işbirliği içinde olduğuna değinilmiştir. Bu bulgu araştırma bulgusunu desteklemektedir. Bununla birlikte bazı araştırmalarda (Aydın , 2007; Hamamcı ve diğ., 2004) ise okul rehberlik servisinin okul idaresiyle ilgili yürüttüğü çalışmalarda okul idaresiyle işbirliği içerisinde olunmadığı vurgulanmıştır. Bu bulgu araştırma bulgusunu desteklememektedir. Bu araştırmada sınıf rehber öğretmenlerinin çoğunluğu okul rehberlik servislerinin okul yönetimiyle ilgili çalışmalarını gerekli ve başarılı bulmaktadır.

Okul rehberlik uygulamaları hakkında yapılan bazı araştırmalar (Bıçak, 2006; Erözkan, 1997; Özaydın, 2002; Saylan ve Gürkan, 2002; Tuzcuoğlu, 1995) okul

rehberlik servislerinin okul idaresiyle ilgili yaptığı çalışmalar hakkında olumlu sonuçlar ortaya koymuş ve yürütülen faaliyetlerin oldukça gerekli ve yararlı olduğunu vurgulamıştır. Yukarıdaki araştırmalara ait bulgular bu araştırma bulgularını desteklemektedir. Bu araştırmada okul idaresinin rehberlik çalışmalarını etkili bir şekilde koordine ettiği ve rehberlik çalışmalarına gerekli desteği verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bazı araştırmalarda (Deniz, 1993; Güvenç, 2001; Hamamcı ve diğ., 2004; Tuzcuoğlu, 1995) ise okul rehberlik servislerinin okul idaresine yönelik çalışmaların gerekli olmakla birlikte yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular araştırma bulgusunu desteklememektedir.

Okul rehberlik servisinin okul idaresiyle ilgili yürüttüğü çalışmalara ilişkin yapılan önerilerle ilgili elde edilen sonuçlara bakıldığında ise okul idaresine yönelik müşavirlik hizmeti verilmesinin, RAM'ın desteğinin alınmasının ve psikolojik danışman sayısının artırılmasının önemi üzerinde durulduğu görülmüştür. Bu konuda yapılan bir takım çalışmalarda (Hamamcı ve diğ., 2004) okul yöneticilerinin, yürütülen rehberlik çalışmalarına yönelik olarak ortak bir rehberlik anlayışına sahip olunması ve personel arasında işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla müşavirlik hizmetlerine ağırlık verilmesinin önemine vurgu yaptıkları görülmüştür. Bu bulgular araştırma bulgusunu desteklemektedir. Bu araştırmada okul idaresinin mesleki tanıtım için mesleki kuruluşlarla işbirliği içinde çalıştığı gerekli yönlendirilmelerin yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul rehberlik servisinin öğretmenlerle ilgili yürüttüğü çalışmalara ilişkin görüşler incelendiğinde, rehberlik plan ve programlarının hazırlanması ve uygulanmasında öğretmenlerle işbirliği yapıldığı görülmüştür. Bu konuda yapılan bir takım çalışmalarda okul rehberlik servisinin, rehberlik etkinliklerinin öğretmenlerle işbirliği içerisinde yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular araştırma bulgusunu desteklemektedir. Bu çalışmada okul müdürlerinin rehberlik hizmetlerinin sağlıklı yürütülmesi için sınıf rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni ve veliler arasında eşgüdümü sağladığı yönünde olumlu sonuçlara ulaşılmıştır.

Tatlıoğlu (1999) sonuçlarına göre okul m¼d¼rlerinin rehberlik çalışmalarının gerekli ve başarılı faaliyetler olarak nitelendirdikleri bulunmuştur. Bunun yanı sıra bazı çalışmalarda (Kızıl, 2007; Nazlı, 2008) ise okul m¼d¼rlerinin rehberlik faaliyetlerini benimseyip, önemli olduğuna inanmakla birlikte yetersiz olduğunu savundukları g¼r¼lm¼řt¼r. Bu çalışmada okul m¼d¼rlerinin rehberlik uygulamalarına aktif katılımı sağladığı ve sınıf rehber ¼đretmenlerini olumlu y¼nde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Okul m¼d¼rlerinin okul rehberlik servisinin ¼đretmenlerle ilgili çalışmalar bağlamında ¼đretmenlere y¼nelik m¼řavirlik hizmeti sunulması ve kaynaştırma eğitimine ağrılık verilmesi ¼zerinde durdukları g¼r¼lm¼řt¼r. Bu konuda yapılan araştırmalarda (Glossoff ve Kprowicz, 1990; Kızıl, 2007) okul rehberlik servisinin ¼đretmenlere y¼nelik m¼řavirlik hizmetlerine daha fazla ağrılık vermesi ve ¼đretmenlerin rehberlik konusunda hizmet içi eğitimlere tabi tutulması gerektiği noktalarında önerilerde bulunulmaktadır. Bu bulgular araştırma bulgularını destekleyen niteliktedir. Yapılan bu çalışmada okul m¼d¼rlerinin hizmet içi eğitimlere etkili katılım konusunda sınıf rehber ¼đretmenlerini olumlu bir şekilde teşvik ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu konuda yapılan bir çalışmada (Başaran, 2008) y¼netici ve sınıf rehber ¼đretmenleri tarafından, rehberlik hizmetlerinde ¼đrencilerin yeteneklerini açığa çıkarmak amacıyla bireysel g¼r¼řmeler yapılması konusunda önerilerde bulunulduğu g¼r¼lm¼řt¼r. Okul m¼d¼rlarına göre y¼r¼t¼len rehberlik faaliyetlerinde gerek ¼đrencilere gerekse ilgili diğer kişilere yardımcı olunduğu anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmada rehberlik uygulamalarının gerekli şekilde y¼r¼t¼ld¼đu y¼n¼nde olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bulgular çalışma bulgularını desteklemektedir.

Rehberlik servisleri tarafından yapılan çalışmalarla velilerin bilgilendirildiği ve velilere y¼nelik aile içi iletişim ve ocuk yetiştirme konularında seminerler verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda yapılan bir araştırmada (Tuzcuoğlu, 1995) okul rehberlik servislerince velilere y¼nelik olarak ocuk yetiştirme konusunda bilgilendirmeler yapıldığı sonucu ortaya konmuştur. Bulgular alışma bulgusunu destekleyen niteliktedir. Yapılan bu araştırmada sınıf rehber ¼đretmenlerinin, velilere y¼nelik hizmetlerin gerekliliğini ve başarılı olduğunu d¼ř¼nd¼đu g¼r¼lm¼řt¼r.

Araştırma kapsamında sınıf rehber öğretmenlerine göre okul rehberlik servislerinin çalışmaları yeterli düzeyde görülmüştür. Sınıf rehber öğretmenlerinin görüşleri, okul müdürlerinin rehberlik uygulamalarını pozitif yönde etkilediği yönünde olmuştur.

5.3. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. Yöneticilik ve liderlik eğitimi almış, etkili yöneticilik ve öğretim liderliği davranışlarını gösterebilecek yöneticilerin okullarda görev alması için gerekli düzenlemeler yapılması, lider yönetici yetiştirme programları düzenlenmesi sağlanabilir.
2. Okul müdürlerinin, rehberlik alanında hizmet içi kurslarla eğitim verilerek bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi çalışmaları yapılabilir.
3. Okul yöneticilerinin rehberlik uygulamalarında sınıf rehber öğretmenlerine ve okul rehber öğretmenine gerekli yardımı sağlayıp etkili bir lider olmaları için okullarda yeterli sayıda rehberlik uzmanı ve yönetici bulunması önerilebilir.
4. İlköğretim okullarında öğrenci ve velilere rehberlik konusunda bilgilendirici çalışmalar yapılması önerilir.
5. Mesleki yönlendirme çalışmalarının etkili bir şekilde sağlanması için okul müdürlerine ve sınıf rehber öğretmenlerine gerekli eğitimlerin verilmesi ve gerekli şartların sağlanması önerilebilir.
6. Bu çalışma sınıf rehber öğretmenlerinin görüşleri alınarak yapıldığından, benzeri bir çalışmanın; branş rehber öğretmenleriyle, ortaöğretim eğitim kademesinde, farklı illerde, yöneticilerin görüşleri de alınarak yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

Akbaş, S. & am, S. (2003). *Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde oluşturulan işbirliğinin incelenmesi. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi bildiri zetleri*, İnönü Üniversitesi, Malatya, Cantekin Matbaası, Ankara.

Aktepe, İ. (2008). *Rehber ğretmenlerin yönetici ve öğretmenlerden mesleki beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alkın, M.C. (2006). *Liderlik zellik ve Davranışlarının Belirlenmesi Ve Konuyla İlgili Olarak Yapılan Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi S.B.E: Edirne.

Ametea, E. S., & Clark, M. A. (2005). Changing schools, changing counselors: A qualitative study of school administrators' conceptions of the school counselor role. *Professional School Counseling*, 9(1), 16-27.

Arıkan, S. v.d. (2001). *Yönetim ve Organizasyon*. Nobel Yayıncılık, Ankara.

Aydın, B. (2007). *Rehberlik*. Pegema Yayınları, Ankara.

Bakırcıoğlu, R. (2003). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma* (6. baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.

Bakırcıoğlu, R. (2005). *İlköğretim Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık* (7. Baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.

Balçık, B. (2000). *İşletme Yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Balçık, B. (2002). *İşletme Yönetimi*. Nobel Yayınları, 3.Baskı, Ankara.

Başaran, İ.E. (1989). *Eğitime Giriş*. Gül Yayınevi, Ankara.

Başaran, M. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Faaliyetlerinden Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi. İstanbul.

Bıçak, A. (2006). *Resmi ilköğretim okulu rehber öğretmenlerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyine ilişkin bir çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Bilen, M. (1996). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. 4. Baskı, Ankara.

Bass, B.M. (1985). *Leadership and Performance Beyond Expectations*. Free Pres, New York.

Buluç, B. (2009). *Sınıf Öğretmenlerinin Algularına Göre Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Sayı 57.

Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Pegem Yayıncılık, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Celep, C. (2004). *Eğitim Örgütlerinde Dönüşümcü Liderlik*. Anı Yayıncılık, Ankara.

Cemaloğlu, N. (2007). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile yıldırma arasındaki ilişkileri*.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 77-87.

Ceylan, A. (1997). *Liderliğe Kurumsal Yaklaşımlar. 21.Yüzyılda Liderlik Sempozyumu. (5-6 Haziran 1997). Bildiriler Kitabı.* Deniz Harp Okulu Basımevi, İstanbul.

Çağlayan, A. (2002). *İlköğretimlerde Eğitimde Yönetim Yönetimde Kalite.* Bilge Yayıncılık, İstanbul.

Çelik, V. (2011). *Eğitimsel Liderlik.* Pegema Yayıncılık, Ankara.

Demirel, Ö. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. 7. Baskı,* Pegema Yayıncılık, Ankara.

Deniz, Z. (1993). *Liselerdeki yönetici, sınıf öğretmeni ve ders öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Derelioğlu, Y. (2008). *Rehberlik, Rehberlik.* Pegem Yayıncılık, Ankara.

Dinkmeyer, D. (1973). *Readings in Guidance in the Elementary Schools.* New York.

Eraslan, L. (2004). *Liderlik Olgusunun Tarihsel Evrimi, Temel Kavramlar ve Yeni Liderlik Paradigmasının Analizi.* Milli Eğitim Dergisi, Sayı:162, Bahar 2004.

Erçetin, Ş. Ş. (2000). *Lider Sarmalında Vizyon.* Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Erden, M. (1995). *Eğitimde Program Geliştirme.* Ankara: Pegem A Yayınları.

Erden, M. (1998a). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş.* Alkım Yayınları, İstanbul.

Eren, E. (1991). *Yönetim ve Organizasyon.* İşletme ve İktisat Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

Eren, E. (1993). *Yönetim Psikolojisi*. (4.Baskı). Beta Yayınları, İstanbul.

Erkan, S. (1997). *İlköğretim Öğrencilerinin Rehberlik İhtiyacının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi. 3.Sayı.

Erkan, S. (2001). *Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının hazırlanması*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Erözkan, A. (1997). *İlköğretim okullarında görevli yöneticiler ile öğretmenlerin PDR hizmetlerine ilişkin değerlendirmelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Fidan, N.; Erden, M. (1995). *Eğitime Giriş*, Alkım Yayınevi, Ankara.

Glossoff, H. L., & Koprowicz, C. L. (1990). Children achieving potential: An introduction to elementary school counseling and state-level policies.

Gürsel, M.(1997). *Okul yönetimi*. Mikro Yayınları, Konya.

Gürsoy, M. ve Aksoy, N. (2007). *Öğretmenlere Göre Lise Müdürlerinin Katılımcı Yönetim Yeterlilikleri*. KKTC Milli Eğitim Dergisi. (1): 1-23.

Güven, M. (2009). *Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin okul rehberlik hizmetleri ve denetimiyle ilgili görüşleri*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi.

Hamamcı, Z., Murat, M. & Çoban, A. (2004). *Gaziantep'teki okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki sorunlarının incelenmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı bildiri özetleri, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Pegema Yayıncılık, Ankara.

Ilgar, L. (2000). *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi*. 2. Basım. Beta Basım Dağıtım, İstanbul.

Ilgar, M.Z. (2002). *Rehberliğin Başlıca Türleri, Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Pegem Yayıncılık, Ankara.

Ilgar, M. Z. (2005). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara.

Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayınevi, Ankara.

Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 18. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Kepçeoğlu, M. (1993). *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik*. Kadioğlu Matbaası, Ankara.

Kepçeoğlu, M. (1999). *Rehberlik Ve Psikolojik Danışma*. Alkım Kitapevi, Ankara.

Kızıllı, D. (2007). *Ortaöğretim kurumlarındaki Rehber öğretmenlerin ve Sınıf rehber öğretmenlerin sınıf içi Rehberlik etkinlikleri ile ilgili görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koç, M. (2008). Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Başlıca Hizmet Türleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (s.49-69) 1. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

Koçel, T. (2010). *İşletme Yöneticiliği*. Beta Yayınevi, İstanbul.

Koparal, C., Özalp, İ, Şahin, M, Zeytinoğlu, G.N., Geylan, R., Besler, S., Tonus, Z. & Demirci, E. (2003). *Yönetim Organizasyon*, Anadolu Üniversitesi 7. Baskı, Eskişehir.

Korkmaz, M. (2005). *Duyguların ve liderlik stillerinin öğretmenlerin performans üzerine etkisi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi.

Korkmaz, M.(2006). *Okul yöneticilerinin kişilik özellikleri ile liderlik stilleri arasındaki ilişki*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi.

Korkut, F. (2007). *Psikolojik Danışmanların Mesleki Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık İle İlgili Düşünceleri Ve Uygulamaları*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 32.

Kuzgun, Y. (1992). *Rehberlik Ve Psikolojik Danışma*. Ö.S.Y.M. Yayınları, Ankara.

Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ö.S.Y.M. Yayınları, Ankara.

Kuzgun, Y. (2002). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara.

Kuzgun, Y. (2009). *Rehberlik ve psikolojik danışma* (10. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Kültür, Y. Z. (2006). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Yöneticilerin Liderlik Stilleri ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

M.E.B. *Tebliğler Dergisi*, Ankara. Sayı: 2524,(05.2001).

M.E.B. *Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği*, Ankara Nisan 2001.

MEB, *Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği*. 17.4.2001, Sayı: 24376, Resmi Gazete.

MEB, TTKB. *İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı*. 02.08.2006, Sayı: 329.

MEB, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 27.8.2003, 25212 Nazlı, S. (2008). *Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programları*.3. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara.

Nazlı, S. (2008). *Öğretmenlerin değişen rehberlik hizmetlerini ve kendi rollerini algılamaları*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

Özabacı, N., Sakarya, N. & Doğan, M. (2008). *Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

Özalp, İ. & Öcal, H. (2000). Örgütlerde Dönüştürücü (Transformational) Liderlik Yaklaşımı. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı 4.

Özaydın, A. (2002). *Resmi İlköğretim Okullarında Yönetici, Rehber Öğretmen, Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Rehberlik Uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özdemir, E. (1991). *Bazı değişkenlerin liselerdeki öğrenci, öğretmen, danışman ve yöneticilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.

Özgüven, G. E. (1999). *Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik*. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Eğitim Merkezi, Ankara.

Özoğlu, S. (1982). *Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. 2. Baskı, Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir.

Özoğlu, S. (1997). *Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:181.

Poyraz, A. (1993). *Ankara ortaöğretim kurumlarında personelin rehberlik hizmetleri ile ilgili görevleri kabullenme durumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sabuncuoğlu, Z. & Tüz, M. (2001). *Örgütsel Psikoloji*. Ezgi Kitabevi, Bursa.

Saylan, N. & Gürkan, U. (2002). *Rehberlik hizmetleri yönetmeliğine göre rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi, Konya, Pegema Yayıncılık, Ankara.

Sönmez, V. (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Sönmez, V. (2005). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. 12. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

Tan, H. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Teori ve Uygulama*. Alkım Yayınevi, İstanbul.

Tan, H. (2000). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Alkım Yayıncılık, İstanbul.

Tatlılıoğlu, K. (1999). *Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Servisinden Beklentiler Üzerine Bir Araştırma*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Taymaz, Haydar(1995). *Okul Yönetimi*. Pegema Yayıncılık, Ankara.

Tuzcuoğlu, N. (1995). *İlkokullarda rehberlik servislerinden beklentiler ve rehberlik servisinin öğrenciler üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ünal, E. (2004). *İlköğretim okullarında profesyonel olmayan rehberlik çalışmaları ve eksikliği hissedilen hizmetler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı bildiri özetleri, 6-9 Temmuz, İnönü Üniversitesi, Pegema Yayıncılık, Ankara.*

Varış, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme "Teori ve Teknikler"*. 4. Baskı, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri* (6. baskı). Nobel Yayıncılık, Ankara.

Yeşilyaprak, B. (2007). *İlköğretimde Gelişimsel Rehberlik*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Yeşilyaprak, B. (1998). *Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik Açısından Rol ve İşlevleri*, Milli Eğitim Dergisi. Sayı: 144.

Yeşilyurt, E. (2007). *Yeni İlköğretim Programları Temel Niteliklerinin Öğretim Yöntem ve Tekniklerine Göre Değerlendirmesi*.

Yıldırım, B. (2001). *Okul Yöneticilerinin Kültürel Liderlik Rollerinin Öğretmenlerin İş Doyumuna ve Meslek Ahlâkına Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, C. (2006). *Okul Müdürlerinin Liderlik Stillерinin Örgütsel Sağlık Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Zalaquett, C. P. (2005). Principals' perceptions of elementary school counselors' role and functions.

EK-1 ANKET

Değerli Meslektaşım

Aşağıda “Sınıf Rehberlik Uygulamaları ve Okul Müdürünün Liderliğinin Etkisi Değerlendirme Anketi” verilmiştir. Sınıf Rehberlik Öğretim Programı’nı değerlendirerek programın yeterli olan ve eksik yanlarını belirlemek amacına dönük olarak hazırlanmıştır. Vereceğiniz bilgiler sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Başka bir yerde, başka bir amaçla kesinlikle kullanılmayacaktır. İsimlerinizi yazmanıza gerek yoktur. Vereceğiniz bilgiler bilimsel amaçlarla kullanılacağından samimi ve içtenlikle cevaplamanız önemlidir. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Hatice ÇİLEKAR
Sabahattin Zaim Üniversitesi
Eğitim Yönetim ve Denetimi Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler

Sorularla ilgili parantezlerden size uygun gelen seçeneğin basındaki parantezin içine çarpı işareti (X) koyunuz.

1. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

2. Yaşınız

.....

3. Sınıf Öğretmeni Olduğunuz Sınıf

1. Sınıf 2. Sınıf 3. Sınıf 4. Sınıf

4. Sınıf Mevcudunuz

20 ve daha az

20- 30

30-40

40-50

50 ve üzeri

5. Mesleki Deneyim

5 yıl ve daha az

6-10 yıl

11-15 yıl

16-20 yıl

21-25 yıl

26 yıl ve üstü

6. Mezun Olduğunuz Eğitim Kurumu

Eğitim enstitüsü (2 yıl)

Eğitim enstitüsü (3 yıl)

Eğitim yüksekokulu (2 yıl)

Fen edebiyat fakültesi

Eğitim fakültesi

Yüksek lisans

Doktora

Diğer

7. Okulunuzda rehberlik servisi bulunuyor mu?

Bulunuyor.

Bulunmuyor.

Görevlendirme ile haftada bir gün bulunuyor.

Öğretmenlerin Sınıf Rehberlik Uygulamaları						
Değerli meslektaşım, Aşağıda sizlerin rehberlikle ilgili uygulamalarınıza yönelik sorular yer almaktadır. Her ifadenin karşısında o ifadeye katılma düzeyinizle ilgili seçenekler bulunmaktadır. Düşüncelerinizi Bana Tamamen Uyuyor ile Bana Hiç Uymuyor arasında size uygun seçeneği (X) şeklinde işaretleyerek ifade etmeniz istenmektedir. Lütfen her maddeyi cevaplandırınız.		Bana Hiç Uymuyor	Bana Çok az Uyuyor	Bana Biraz Uyuyor	Bana Uyuyor	Bana Tamamen Uyuyor
1	Öğretim yılı başında uygulayacağım rehberlik çalışmalarını rehberlik planı çerçevesinde düzenliyorum.					
2	Sınıf öğretmeninin rehberlik ile ilgili görev ve sorumluluklarını biliyorum.					
3	Okula yeni gelen öğrencilere okulu ve çevresini tanıtıyorum.					
4	Öğrencilerimin rehberlik ihtiyaçlarını belirleyerek, bunlara ilişkin çalışmaları yürütüyorum.					
5	Öğrenci kişisel gelişim dosyalarını düzenli ve etkili olarak dolduruyorum.					
6	Öğretim etkinliklerinde öğrencilerimin ilgi yetenek ve kişilik özelliklerini tanımlarına yönelik etkinlikler yapıyorum.					
7	Öğrencilerimi ilgi, yetenek ve akademik başarıları doğrultusunda, eğitici faaliyetlere yönlendiriyorum.					
8	Öğrencilerime verimli ders çalışma yolları hakkında bilgi veriyorum.					
9	Öğrencilerim için rehberlik planında yer alan sınıf rehberlik etkinlikleri uyguluyorum.					
10	Okuldaki sosyal etkinlikleri öğrencilerime duyuruyor ve bu etkinliklerle ilgili olarak onları bilgilendiriyorum.					
11	Öğrencilerimin yaş grubuna/düzeyine uygun bireyi tanıma tekniklerini uyguluyorum.					
12	İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik sorunun kaynağını bulma ve giderilmesi için gerekli yönlendirme çalışmalarını sağlıyorum.					
13	Bireyi tanıma teknikleriyle elde ettiğim sonuçları, etik ilkeler çerçevesinde, öğrencilerimle paylaşıyorum, onlara bilgi veriyorum.					
14	Öğrencilerimin meslekleri tanımları amacı ile; iş yeri ziyareti, meslek adamlarını sınıfa davet, meslekler panosu hazırlanması vb. çalışmalar yönetiyorum.					
15	Öğrenci velileriyle gerektiğinde başarı durumlarıyla ilgili bireysel görüşmeler yapıyorum.					
16	Eğitim, iletişim, verimli çalışma, gelişim özellikleri vb. konularda velilere yönelik bilgilendirici toplantılar düzenliyorum.					
17	Yıl sonunda uyguladığım rehberlik çalışmalarını değerlendirerek, okul rehberlik servisine yıl sonu değerlendirme raporu veriyorum.					
18	İhtiyaç duyan öğrencileri rehberlik servisine yönlendiriyorum					
19	Sınıf rehberlik çalışmalarını okul rehberlik servisi ile işbirliği içinde yürütüyorum.					
20	Kaynaştırma eğitimi öğrencilerine yönelik eğitim faaliyetlerini, öğrencilerin bireysel ihtiyaçları doğrultusunda düzenliyorum.					

Okul Müdürünün Liderliğinin Rehberlik Uygulamalarına Etkisi;		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Okul müdürü okul rehberlik çalışmalarını etkili bir şekilde koordine etmektedir.					
2	Okuldaki rehberlik uygulamalarına okul müdürü aktif katılımı sağlamaktadır.					
3	Okul müdürünün rehberlik çalışmalarıyla ilgisi ve liderliği çalışmaları olumlu yönde desteklemektedir.					
4	Okul müdürü, rehberlik çalışmalarında sınıf rehber öğretmenlerini yönlendirmektedir.					
5	Okul müdürü, rehberlik hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde sınıf rehber öğretmenlerine gerekli materyallerin sağlanmasında yardım etmektedir.					
6	Okul müdürü, sınıf rehber öğretmenlerini hizmet içi eğitimlere etkili katılım konusunda teşvik etmektedir.					
7	Okul yönetimi tarafından öğretmenler için, öğrenciler hakkındaki gözlem ve kanaatlerini belirtebileceği gözlem formu, dereceleme ölçeği vb. araçlar sağlanmasına destek vermektedir.					
8	Okul müdürü, sınıf rehber öğretmenin rehberlik uygulamalarını yapacağı uygun ortam ve koşulları sağlamakta öncülük etmektedir.					
9	Okul müdürü, rehberlik hizmetlerinin sağlıklı yürütülebilmesi için sınıf rehber öğretmeni- okul rehber öğretmeni ve veliler arasında eşgüdümü sağlamaktadır.					
10	Okul müdürü, sınıf rehber öğretmenin rehberlik uygulamalarını bütün öğrencilere yönelik olarak gerçekleştirmesini sağlamaktadır.					
11	Okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni ile okul rehber öğretmenin öğrencilerin kendilerini tanımaları ve kabullenmelerini sağlayıcı etkinlikler düzenlemesine destek vermektedir.					
12	Okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni ile okul rehber öğretmenin öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerilerinin gelişmesini sağlayıcı etkinlikler düzenlemesine destek vermektedir.					
13	Okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni ve okul rehber öğretmenin öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerilerinin sağlayıcı etkinlikler düzenlemesine destek vermektedir.					
14	Okul müdürü, bir üst eğitim kurumlarının öğrenciler tarafından tanınmasına ve ziyaret edilmesine olanak sağlamaktadır.					
15	Okul müdürü rehberlik ihtiyacı olan öğrencilerin çalışmalarında gereken desteği vermektedir.					
16	Rehberlik servisinin çalışmasını sağlamaktadır.					
17	Mesleklerin tanıtımı için mesleki kuruluşlarla işbirliği içinde çalışılmasına destek vermektedir.					

EK-2 İzin Belgesi

T.C.
KÜÇÜKÇEKMECE KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : 77185011/ 2889276
KONU : Hatice ÇİLEKAR

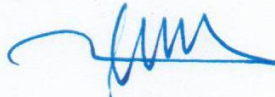
09/07/2014

KAYMAKAMLIK MAKAMINA KÜÇÜKÇEKMECE

İLGİ:Söğütluçeşme İlkokulu Müdürlüğünün 21.05.2014 tarih ve 044/355 sayılı yazısı.

İlçemiz Söğütluçeşme İlkokulu Müdürlüğü Sınıf Öğretmenlerinden Hatice ÇİLEKAR' ın Öğrenim gördüğü Sabahattin Zaim Üniversitesi, "Eğitim Yönetim ve Denetim Bölümü" nce istenen "Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleriyle, Okulun Rehberlik Çalışmalarına Etkililiği" konulu tez çalışmaları için İlçemiz İlkokul Müdürlüklerinde görevli Öğretmenlere yönelik anket çalışması yapma isteği ilgi yazı ile teklif edilmekte olup, Okul Müdürlüğü ve Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

OLUR
08/07/2014

Cemal YILMAZ
Kaymakam a.
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Abdülbaki İNCE
Müdür a.
Şube Müdürü

Eki: İlgi yazı ve ekleri

ÖZGEÇMİŞ (CURRICULUM VITAE)

Kişisel Bilgiler:

Adı ve Soyadı :Hatice ÇİLEKAR

Doğum Tarihi- Yeri :03/01/1986

Medeni Durum :Evli

Eğitim Bilgileri :

Ortaokul :1997-2004 Kütahya Ali Güral Anadolu Lisesi

Lise :2001-2004 Kütahya Konuralp Koleji

Lisans :2004-2008 Balıkesir Üniversitesi
Necatibey Eğitim Fakültesi
Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans :2012-... Sabahattin Zaim Üniversitesi
Eğitim Yönetim ve Denetimi

Çalıştığı Kurumlar :

2008-2012 :İstanbul Çekmeköy Vatan İlköğretim Okulu

2012-2014 :İstanbul Küçükçekmece Söğütlüçeşme İlkokulu